

A TISZTELT HÖLGYVILÁGNAK.

A Grands Magasin du Printemps Párisban, tisztelettel tudatják, hogy valamennyi új kelme az őszi és téli ivadra immár megérkezett. 4802 Sziveskedjenek az illetők ez iránt bérmentes levélben a következő helyre fordulni: Grands Magasin du Printemps, 70, Boulevard Haussmann.

5 frt bevásárlás után 1 valódi bérmentes. 25 frt bevásárlás után 1 angol színes v. fehér abrosz 10 „ 1 Crepp de Chine női nyakkendő. **Ingyen!!** 60 „ 1 Princess-ruha.

!!! Meglehetően olcsó eladás!!!

Csak 37 napig!

Csak 37 napig!

A bekövetkező őszi és téli idényre!

A bekövetkező őszi és téli idényre!

A n. é. vevő közönséghez! — Mult hirdetésben jelzett angol és amerikai kiállítások áruinak megvétele oly kitünően sikerült, hogy magam is megelégettem, így előre meg vagyok győződve, igen t. vásárlóimnak jelen hirdetésben elősorolt tárgyakban, nemcsak az árak olcsósága, hanem azok jóssága által is teljes elismerésüket megnyerhetni, egyrészt olcsón vehetnek, miután a t. kiállítások a haza-szállítás restelik, másrészt pedig az import majdnem semmibe került.

Minden félreértés kikerülése miatt van szerencsém kijelenteni, ha a t. megrendelőnek a megrendelt tárgyak valamelyike nem conveniál, hajlandó vagyok visszavenni, franco, miután megértették néha, hogy bérmentesen küldetik vissza, mely esetben nem fogadhatom el. — Az alant hirdetett tárgyak eladása csak 37 napig folyik, kérem tehát megrendelőiket siettetni, miután határozott akaratom minden rendelést pontosan eszközölni. — Arjegyék kívánatra bérmentes küldetik. 4-67

Magamat a n. é. közönség kegyébe ajánlom, egész tisztelettel

Ifj. Eibisch Zsigmond,
a „Proféta”-hoz.

Székesfehérvár, 1878. szeptember hó.

Leltári kivonat: Divatkelme.

5000 r. Marsalla	55	15
6000 r. Rosina	63	17
6500 r. Angot Cheviott	65	20
4000 r. Poide Chaver sima	70	25
10000 r. igen finom fekete Lüsztér	65	25
3500 r. igen finom 1/4 fekete Cachmir	55	33

Finom Terom és Ferdinand Clothjaira figyelemmel a t. vevők:

3000 r. Ripsz fekete és színes	95	32
2500 r. 1/4 igen finom fekete Terom	130	65
3000 r. 1/4 finomabb	150	65
2000 r. 1/4 még finomabb	180	75
1000 r. 1/4 londoni szövet	225	85
1000 r. igen finom Ferdinand Cloth	320	120
800 r. legfinomabb Alapin	120	55
1000 r. Italia Cloth fényvel	150	65
800 r. Cloth de Angliás fényvel	150	65

Chiffonok.

1000 vég 30 rőfös 1/4 Chiffon	950	385
800 r. 30 r. Madapolan Chiffon	1225	625
1200 r. 30 r. igen finom Chiffon	1525	765
400 r. 30 r. legfin. ang. Chiffon	1750	850
78 r. 30 r. 1/4 angol Chiffon paplan-, lepedők- és agymentekre	2250	1050

Színes és fehér abroszok.

1 drb. 1/4 amerikai abrosz minden színben	110	80
1 drb. 1/4 damasc. szin. new-yorki szövet	250	120
1 drb. 1/4 damascirozott minden színben	280	130
1 drb. 1/4 damascirozott abrosz fehér	250	120
1 drb. 1/4 londoni szövet	280	130
1 drb. 1/4 ugyanaz fehér	360	180
1 drb. 1/4 fehér Braziliai salvéta	260	140
1 drb. 1/4 manchesteri salvéta	290	165
1 drb. windsori damast	280	135

Fehér és színes zsebkendők feltűnő olcsó jegyzéke.

6 drb. fehér feltűnő zsebkendő	86	43
6 r. 1/4 félzár. zsebk. szin. széllel	92	45
6 r. 1/4 rumburgi zsebkendő	184	95
6 r. 1/4 jobbjátszó	250	125
6 r. 1/4 egészen finom zsebkendő	31	150
6 r. 1/4 festő ezerna zsebkendő	210	105
6 r. 1/4 finom Foulard zsebkendő	220	110
6 r. 1/4 angol batist zsebkendő	250	115
6 r. 1/4 valódi Glas batist	390	145

Uri és női fehérnha nemübl leszállított árak

1 drb. finom Corsett	240	95
1 r. 1/4 himzett	280	135
1 r. 1/4 egész finom ugyanaz	340	150
1 r. 1/4 igen finom Angot himzett	480	180
1 r. 1/4 finom női ing	240	95
1 r. 1/4 himzett női ing	280	135
1 r. 1/4 egész finom himzett női ing	340	150
1 r. 1/4 Angot ing szalaggal	480	180
1 r. 1/4 fehér fin. alsósoknya fodorrall.	850	150
1 r. 1/4 ang. divatú alsósoknya fod.	450	195
1 r. 1/4 new-yorki himzett alsós.	780	280
1 r. 1/4 igen fin. színes alsós. fodorrall.	750	275
1 r. 1/4 Chiff. alsó nadr. himz. gyermekn.	65	30
1 r. 1/4 Chiffon alsó nadrág nagyobb	80	40
1 r. 1/4 himz. alsó nadrág nők számára	170	70
1 r. 1/4 egész nagy himzett alsó nadrág	290	90

Moskókény.

3500 r. Karton	25	15
2800 r. Angot Creton	30	17
3000 r. legújabb new-yorki Madapolan	35	20
5000 r. színes Piquette	53	25
3000 r. Oxford Angliás	35	15
3000 r. Oxford Fegattia	42	18
4000 r. Oxford Jókegy	48	22
6000 r. szegedi festő	48	22
5000 r. angol butor-karton virágos	60	25
9000 r. török Creton matt és fényes függönynek	58	25

Kanavászok.

3000 vég 30 rőfös amerikai kanavász	650	285
2500 r. Molino kanavász	690	320
5000 r. rózsaszín	750	375
3500 r. rumburgi kanavász	950	535
7000 r. igen finom kanavász	950	535
5000 r. Patent Gradli fehér	1150	695
3500 r. finomabb	13	695
1500 r. finom Damaszt Gradl	1580	780

Uri és női fehérnha nemübl leszállított árak

1 drb. finom Corsett	240	95
1 r. 1/4 himzett	280	135
1 r. 1/4 egész finom ugyanaz	340	150
1 r. 1/4 igen finom Angot himzett	480	180
1 r. 1/4 finom női ing	240	95
1 r. 1/4 himzett női ing	280	135
1 r. 1/4 egész finom himzett női ing	340	150
1 r. 1/4 Angot ing szalaggal	480	180
1 r. 1/4 fehér fin. alsósoknya fodorrall.	850	150
1 r. 1/4 ang. divatú alsósoknya fod.	450	195
1 r. 1/4 new-yorki himzett alsós.	780	280
1 r. 1/4 igen fin. színes alsós. fodorrall.	750	275
1 r. 1/4 Chiff. alsó nadr. himz. gyermekn.	65	30
1 r. 1/4 Chiffon alsó nadrág nagyobb	80	40
1 r. 1/4 himz. alsó nadrág nők számára	170	70
1 r. 1/4 egész nagy himzett alsó nadrág	290	90

Uri nemübl:

1 drb. braziliai oxford ing	175	75
1 r. 1/4 valódi angol oxford ing	250	90
1 r. 1/4 igen finom amerikai oxford ing	290	120
1 r. 1/4 franciaia oxf. ing párisi szövetű	450	150
1 r. 1/4 finom Creton ing	150	70
1 r. 1/4 nagyból Creton ing	210	90
1 r. 1/4 Madapolan színes ing	250	125
1 r. 1/4 színes Zephir ing	450	145
1 r. 1/4 fehér ing	185	85
1 r. 1/4 amerikai börgyöles ing	195	95

Bátorkodom gyolcsaimra a vevő közönséget figyelemmel.

Gyolcsok.

3000 vég 1/4 30 rőfös sternbergi gyolcs	570	370
3500 r. 30 r. rozsnói gyolcs	750	440
5000 r. 30 r. v. sziléz. s. tisztá ezerna	1150	595
3000 r. 1/4 30 rőfös fehéritelen rumburgi saját gyártmány	1450	750
2000 r. amerikai börgyöles 1/4	1150	590
5000 r. ugyanaz 1/4	1360	695
2500 r. finomabb 1/4	1480	785

Finom gyolcsok uri fehérmelékre.

800 vég 1/4 30 rőfös Hollandi gyolcs	1150	645
700 r. 30 r. Hollandi	1450	750
600 r. 30 r. fél Creas gyolcs	850	450
1500 r. 30 r. valódi Creas	1150	595
600 r. 30 r. egész finom	1650	780
3700 r. 30 r. val. bór rumburgi	1650	750
1000 r. 1/4 30 r. bór rumburgi	1850	950
400 r. 1/4 50 r. georgsv. rumb. gyolcs	29	1650
250 r. 1/4 54 r. legnehez. rumburgi	75	3350

Uri nemübl:

1 drb. braziliai oxford ing	175	75
1 r. 1/4 valódi angol oxford ing	250	90
1 r. 1/4 igen finom amerikai oxford ing	290	120
1 r. 1/4 franciaia oxf. ing párisi szövetű	450	150
1 r. 1/4 finom Creton ing	150	70
1 r. 1/4 nagyból Creton ing	210	90
1 r. 1/4 Madapolan színes ing	250	125
1 r. 1/4 színes Zephir ing	450	145
1 r. 1/4 fehér ing	185	85
1 r. 1/4 amerikai börgyöles ing	195	95

Végül: Az angol kiállítási cikkék.

1 drb. berlini gyapjú női nyakkendő	05	
1 r. 1/4 török Broch kendő	03	
1 r. 1/4 selyem Broch kendő	10	
1 r. 1/4 elefántesont garnitúr	150	15
1 pár férfi harisnya	150	15
1 r. 1/4 igen finom	180	25
1 r. 1/4 Glace kesztyű	110	25
1 drb. posztó és selyem sapka	180	25
1 r. 1/4 Crepp de Chin selyem nőkendő	25	
1 r. 1/4 selyem szövötti nőkendő	40	
1 pár kis gyermekharisnya	10	
1 r. 1/4 nagyobb gyermekharisnya	15	
1 r. 1/4 nagy női harisnya	25	
1 drb. angol Broch tü.	150	15
1 r. 1/4 Quipour rékli gyermeknek	15	
1 r. 1/4 Tolkés	25	
1 vég 15 rőfös bársonyszalag minden színben	180	30
1 r. 1/4 Gros Grain széles selyemszalag	550	140

2000 drb. 18/4 angol plaid 22 frt helyett 5 frt 75 kr. 3000 méter téli gyapjuszövetek rőfje 5 frt 25 kr. helyett 2 frt 40 kr.

A bekövetkező őszi és téli idényre csak 37 napig.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A HAZA BÖLCSE.
EMLÉKKÖNYV.
Szerkesztette
ÁLDOR IMRE.
Ára füzve 1 frt 60 kr. Vászomban kötve 2 frt.

FERENCZ JÓZSEF
KESERÜVIZ-FORRÁS
legártalomdúsabb és leghatásosabb budai keserüviz.
Kapható minden gyógytárban és fűszerkereskedésben.
Rendés adag: egy fél borospohárral. 4757/b

Katonai iskola
Budapest nagykorona-utca 16. sz.
Beiratások az egy éves önkéntes tartalék, és tényleges tiszti tanfolyamban folyó év október hó 1-éig naponta történnek az igazgatósági irodában.

Beiratások az egy éves önkéntes tartalék, és tényleges tiszti tanfolyamban folyó év október hó 1-éig naponta történnek az igazgatósági irodában. 4778

Kiadja és nyomtatja Franklin-Társulat Budapest, egyetem-utca 4-ik szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési föltételek: Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: egész évre -- 12 frt, fél évre -- 6 „, Csupán a Vasárnapi Ujság: egész évre -- 8 frt, fél évre -- 4 „, Csupán a Politikai Ujdonságok: egész évre -- 6 frt, fél évre -- 3 „

40-dik szám. 1878. BUDAPEST, OKTÓBER 6. XXV. évfolyam.

MAKART JÁNOS.

A PÁRISI világkiállítás képzőművészeti osztályában egy rendkívül nagy terjedelmű, szép festmény vonja magára a közfigyelmet. Makart János történelmi festőnek műve az, eredetije a szintén ritka nagysága és kitünően sikerült fametszvénynek, melyet lapunk mai számában olvasóinknak bemutatgatni különös örömmünkre szolgál. A franciaik, kik 1870—71-ben szenvedett véres veszteségeik után a politikai szereplés terén kissé hátrébe vonultak, ez idő szerint legfőbb érdeküknek tartják az egész világ előtt új meg új tényekkel és tünetésekkel bebizonyítani azt, hogy legalább a béke műveiben s különösen a művészet terén föltétlen elsőségük csorbát nem szenvedett. Önerzetüknek jogosultságát e részben el kell ismernünk; s helyzetük némi magyarázatul szolgál ama feltékenységnek is, melylyel a szomszédban fölmerülő kitünőségekkel szemben rögtön állást foglalni sietnek. Képzhetni mily mohón lesték s mily kíváncsisággal szemlélik jelenleg Makart festményét, kinek híre évek óta mind szélesebb körökben elterjedve, hozzájuk is eljutott, de ki a világtárlat megnyitáig művei közül egyet sem állított volt ki Franciaországban.

Ők a művészet termékei közül rendszerint csak a magukéit képesek igazán élvezni és megbecsülni, legfőkébb még azt, a mely az ő napjuk sugarában érlelődött. Mindamellett ma már ők is elismerik, hogy Makart a jelen század legkitünőbb tehetségei közé sorolandó, kinek az ő körükben is elsőrendű szerep jutna. Tiszteletüknek az osztrák-német mester irányában a világtárláson azzal is kifejezést adtak, hogy festményét a jutalomdíjak legelsőjével tüntették ki.

Ez Makartnak legújabb hódítása, tán legnagyobb sikereinek egyike. Franciaországon kívül egyébiránt a bámulatos tehetségű festő híret és műveit már régebben ismerik s jól tudják, hogy a mi különösen színező tehetségét illeti, páratlan lángelméje versenytársat nem ismer. A szóban forgó festmény tárgyáról, a

MAKART JÁNOS.

sorakoztatott az ünnepelő kiséret közé. Makart az említett levél nyomán dolgozta fel nagyszabású történelmi képpé e némileg adomaszerű történeti följegyzés tárgyát, főleg azért, mert könnyen fölgylülő képzelete e pár sorban vázolt bevonulás külső körülményeiben pompás alkalmat lelt arra, hogy színdús esetét a renaissance-kori dícs- és fényben sugárzó ünnepélyes menet, s közébe szőtt bájos női alakok ábrázolásában jeleskedő tehetségét egy nagymérvű kompozíció óriás keretében ragyogtassa.

A siker, melyet Makart e művével aratott, több irányú s mondhatni páratlan volt. Elkészülte után ez év tavaszán legelőször is Bécsben, az ottani művész-szövetség javára, belépti díj mellett állította ki. Nehány nap alatt több mint 34,000 ember szemlélte meg a művet s a belépti díj után befolyt jövedelem meghaladta a 13,000 frtot; a művészek szövetsége azonban megsokalván a királyi ajándék tulctemes voltát, közgyűlésileg hozott egyhangu határozat alapján rábírt a nagylelkű adakozót, hogy tisztelet-adomány fejében az összeg felét visszafogadja.

Szóltunk a műről, szóljunk pár szót még magáról a művészről is, kinek jellemére és viszonyaira nézve már az imént közölt kis adat is némi tájékozól szolgálhat.

Makart János Salzburgban született 1840-ben. Tehát még fiatal férfiú, kit nagy feltűnést keltő, jelentékenyebb művei után alig tíz éve ismer a világ. Kora ifjúsága szűk körülmények között, munka mellett, homályban telt le. Művészeti tehetsége parázsoként hamu alatt pislogott sokáig s lobot csak Münchenben vetett, Piloty tanár akadémiai műtermében, hol majd egy évtizedet töltött, nem mondhatni a szó szoros értelmében, hogy e tanár vezetése mellett, mert igen önálló művész-tehetség, ki belső világosságának szövétnéke mellett, a maga külön útjára korán lépett s azóta is azon halad a nélkül, hogy a világlátás és a nagy mesterek hagyománya jelentékeny befolyással volnának műtermésének irányára. A színérvék az őstermészetől ajándékol nyert, de tanulmányalig megszereshető kincs, ez képezi nagyszabású tehetségének java részét, és rendkívüli sikereinek titkát. Diadalutjában a gazdag képzelet és nem közönséges mértékben kifejlődött értelem támogatja.

Makartnak dekoratív festészeti tehetsége, ugy szintén termékenysége is rendkívüli. Nagy képeit aránylag igen rövid idő alatt készíti el. Színhatásuk rendszerint bájos, kezelése ügyes, sőt szelleműs, a szigorú rajz követelményeivel szemben azonban néha gyöngének mutatkozik.

Világra szóló sikereinek elsejét „Amorette“-k című hármast festményével érte el 1868-ban, melyet tulajdonképen saját műtermének díszítésére tervezett és készített Münchenben. Utána következett nagyobb szabású művei: a „Florenzi pestis“, „Abundantia“ s az 1873-iki bécsi világtárlat alatt külön csarnokban kiállított s annyira megbámult, bár koránsem legsikerültebb festménye: „Cornaro Katalin“, mely jelenleg a berlini muzeum sajátja. Tudva van, hogy néhány év előtt királyunk a külföldön nagy hirre emelkedett művészt visszareklamálta hazájának. A fényes ajánlatok közül ugyan a bécsi akadémiai tan-

széket visszautasította; az ő számára külön épített nagy műtermet azonban elfoglalta, mi által működése a császári székvároshoz köttetvén, az osztrák művészeti mozgalmakra máris kedvezőbb fordulatot idézett elő.

Makart élte deléhez közeledik, hire délpontját azonban már elérte. A világ sokat foglalkozik vele, s ő nemcsak művésze által, hanem nagyvilági ünnepelei által is, melyeknek irigylet műterme szolgál fényes színhelyeül, viszont a nagy világnak vigalmaira is nemesítőleg befoly, finom ízlése és kimeríthetetlenül gazdag leleményességének kútforrásaival. Sokat utazik s különösen dél felé, s ez utjaiból mindig új táperőt merít művészeti látókörének, műalkotó szellemének gazdagítására.

Róla még sokszor és sokat fogunk hallani. Jegyezzük meg ezuttal még azt, hogy Budapesten ismételve megfordult s hogy magyarországi pályatársai közül nem egyhez fűzik régi barátság kötelekei.

A pályafutók.

Egyik pályafutó.

Tisztelt közönség, én teerted
Áldoztam ezt a földi életet;
Népet, hazát nem emlegettem,
De néki szolgált minden tettem.
Vén lettem, és szegény vagyok,
De a család annál nagyobb,
S pihenem, oh! még nem lehet.
Munkámat és az évekem
A miket a közjóra költék,
Amúgy fél vállról megköszönték,
S most rám se nézel, jó közönség,
S kerülnek az urak, mert félnek
Hogy hivatalt vagy kölesön kérek.

Másik pályafutó.

Tisztelt közönség, nem teerted
Áldoztam én a földi életet;
Népet, hazát csak emlegettem,
De magamért volt minden tettem.
És most hatalmas úr vagyok;
S szeszélyim, terveim nagyok;
A gyáva, egügyű tömeg
Kit oly őszintén megvetek
Alázatosan tisztelek;
Nyitva előttem minden ajtó,
És nyájás minden Janka, Jankó.

Néz.

Bőségben úszik ez, az küzdelemben,
Ott kincs, itt gond van mindig új.
Hogy boldogulj, légy lelkiismeretlen;
Hogy üdvözülj, ne boldogulj.

Greguss Ágost.

Orosz dolgok.

V.

Diplomaták.

Az orosz diplomaták régóta abban a hirben vannak, a mit Epimenides irt volt a krétaiakról*; de gondoljuk meg, ha folytonosan nem követik a Talleyrand elvét, a ki azt állította, hogy az embernek azért adták a beszédet, hogy vele gondolatait elpalástolja, országuk minden bizonynyal nem halad oly sokra.

Oroszország, a más nemzetek megvakításával és rászédésével folytonosan terjeszkedett; szándékosan mondtuk, hogy a nemzeteket, mert csak a tömegeket s nem az államférfiakat szedte rá, ezek ugyanis soha sem becsülték értéke felett az orosz jóhiszeműséget. De ha az államférfi,

* Κρητες εσι ψευσταί = a krétaiak hazugok.

noha maga gyanakodik, hazáját azonban nem tudja rábíri, hogy osztozzék gyanujában, nem sokra megy éleslátásával; így az orosz diplomaták inkább a nemzetek, nem pedig kormányzók félrevezetésére törekedtek.

Ha megszédíthették az államférfit, annál jobb volt, ugyszólvá zsebre rakták és magokra nézve kényelmessé tették; de alkotmányos országokban a parlament, a mely államokban pedig a nép szava nem számít, mindig az udvar volt törekvésük czélja.

Az orosz diplomaták oly ügyes emberek, a kik mesterségük inasi éveit azon öltöző szobai ármányok szövésében töltötték, melyek Pétervárott a belügyi politika főrugói. Az ezen ármányok születe élenk vetelkedések között fontosabb állomásra nem vergődhetik, a kinek nincs esze; és ez a tény — közbe legyen mondva — arra a megjegyzésre vezethet, hogy a talentomot legjobban felszínre hozhatja a tökéletes önkényuralom.

Mikor valamelyik orosz követi állomást nyer, ez nem csak azt teszi, hogy Goresakoff hercegnél kegyben van, hanem azt jelenti, hogy az ily követ háta megett hatalmas hivatalos párt áll és otthon sok oly egyént, közöttök hölgyeket is, hagyott, a kik minden alkalommal zengik dicséretét. A követ azért bukik meg, mivel pártja megszűnt hatalmas lenni; de míg állomásán marad, akkora cselekvési szabadságot élvez, a minőről más országok követei nem is álmodnak.

Az orosz követnek a más országok követei felett két nagy előnye van: először, szabadon és határtalanul rendelkezik a titkos szolgálati pénz felett; másodsor, egyáltalában nem felelős hazája közvéleményének. Az a hazugság, mely az angol követet, ha világosan rászűthetnek, elvesztené, az orosznak saját hazájában nem szolgál kisebbségére. A nép kilenczvenkilenc századrésze soha sem tudja meg, azok a kevesek pedig, a kik értesülnek róla, a mivel osztályhoz tartoznak, ezek véleménye szerint egy kik fillentés az életbölcesség alkatrésze. A mi pedig azokat a külföldieket illeti, a kiknek a valótlanágot mondták, ezek azzal vigasztalhatják magokat, hogy soha sem hitték; ha pedig bolonddá hagyták tétetni magokat, okosabbnak tartják nem morogni, mert érzik mekkora szegény volna a rókának, ha rászédné a liba.

A különböző követségek fontossága a körülmények szerint változik; némelykor egyik fővárosba ravaszabb ember kell, mint a másikba; azonban Oroszország követjeit ritkán helyezi egy állomásról másra, mindegyik követ kiválólag abba az országba illik, a melybe megbízását kapta.

Báró Brunow, a ki oly sokáig töltötte be a londoni követséget, nem igen tündöklött volna Párisban, a hol nehézkes derűtséget és mosoly nélküli méltóságát kevelységnek vették volna. Az angol divat szerint pedig báró Brunow kellemes egyéniség volt, legjobban állott neki, mikor valamely tory nemessel földmívelésről és sportról beszélgetett, a melyekhez jól értett és a melyeket szeretett. Hibátlanul beszélt angolul, kedvelte az angol könyveket, szokásokat és ebédeket. Tudott ebéd utáni beszédeket tartani, a Derby kegyenczek közül kiszemelt egy-egy jó lovat és fogadott rá; a parlamenti emelkedőfélben levő férfiak érdemeit kevesen tudták oly éles belátással méltányolni, mint a báró.

De két ízben nagy bakot lőtt — elsőben, mikor azt hitte, hogy Anglia hadakozó napjai teljesen elmúltak; ez a vétség idézte elő a krími hadjáratot; második balfogása, mely visszavonulásáig minden magaviseletét uralta, abban állott, hogy azt hitte, ha élesztgeti Anglia féltékenységét a francia nagyraavágás iránt, kivi-

heti, hogy Anglia, Oroszország és Ausztria egyetértve feloszassák a török birodalmat. Báró Brunow vesszőparipája volt, hogy a tory Anglia szövetségére Oroszországgal Franciaország ellen, melyet ki nem állhatott.

A Brunow utódjának gróf Suvaloffnak kevesebb az illúziója és kevesebb a rokonszenve az angolosságok iránt, noha az ő modorát is kedvelik az angolok; előbb lovassági tábornok, később meg rendőrminiszter levén: bir azzal a nyugodt udvariassággal, melyet semmi sem borzolhat fel és a hallgatásban azon békétérrel (mialatt a beszélővel folytonosan egy értelemben látszik lenni), a mely nagy mesterség.

Az oly kis emberek irányában, kikről semmit sem remélhet, a szenvedhetlenség udvarias; mikor hivatala szerint derült arcot kell mutatnia, jó kedvű, mikor pedig biztosításokat kell adnia, komolyan rábeszélő levén, alkalmasint valamennyi diplomata között a legalkalmasabb az oly politikusok agyonbeszélésére, a kiknek nem nőtt be a fejük lágya. Olykor-olykor azonban a lovas tiszt darabossága kitör egy-egy nyilatkozatában és szemöldjét ránczolva, simogattja bajuszát; de rögtön uralkodik magán. Nagyon bambának kell annak a miniszternek lenni, a ki gróf Suvaloffot ennyire kihívja, és ő — ugy látszik — utólagosan megdondolja, hogy nem érdemi meg a fáradságot, ily teremtényre megnehezteni. Gróf Suvaloff csipős élczü, s ezt használja is alkalomszerűleg; a népies intézményeket hirlapírókat és szabadelvű politikusokat ki nem állhatja. Gondoljuk meg csak, mit érezhet egy volt rendőrminiszter a szabadelvűek iránt — egy oly ember, a ki ebből a fajtából annyit száműzött Szibériába, hogy megtelnék velök a József-tér.

Egészen más ember Orloff herceg a párisi követ; ez körme hegyéig francia, s legkevésbé sem hizeleg, mikor a franciaikkal azt erősíti, hogy országukat legelőbb becsüli a földön. Könnyen felinduló államférfi, ki nyilván könnyezett a Thiers temetésén, szereti a művészetet, terméit megtölti művészekkel, írakkal; szorgalmasan járja a versaillesi nemzetgyűlés üléseit, hallgatja a vitaközléseket, s mindig nagyon gyönyörködni látszik, mikor a köztársaságiak egy-egy rohamot intéznek az egyház, az egyeduralkodás és a militarizmus ellen, — e sajtóságaival Orloff herceg sokkal több barátot szerzett magának, mint hazájának.

Mint diplomata nem sok sikert aratott, mert a francziák gyanakodását az orosz megtámadás iránt teljességgel nem sikerült elaltatnia. Maga Thiers is, kit a herceg édesgetőleg „cher maître“-nek szokott volt szólítani, jól emlékezett rá, mennyire pártolta Oroszország Németországot 1870-ben, azt is tudta, hogy jelenben a d'Oubril herceg szava többet nyom az orosz tanácsban, mint az Orloff család-é, különben is herceg Troubetzkoi Liza a voltaképeni párisi követ; erre az éles szürke szemű és csiripoló nevetésű csinos kis delnőre többet hajtának Pétervárott, mint Orloff hercegre; az ő kezébe adta Goresakoff a fehér lapot, hogy egyezkedjék a francia államférfiakkal, és ő már rég simogattja Franciaország jövő férfait, Gambettát, de Gambettát nem lehet megcsipni.

D'Oubril herceg, a berlini orosz követ, mintha csak egy katona-egyenruhámintás könyvből vágta volna ki, oly igen nagyon feszes és annyira porosz; ő, meg első titkára gróf Kotzebue főbb lánczszemek a Romanoffok és Hohenzollerek közötti családi összeköttetésben.

Küldetésök, úgy látszik, föleg arra irányul, hogy elhítségk Vilmos császárral, hogy az orosz udvar bolondul minden után, a mi német.

D'Oubril herceg el nem mulasztana egyetlen katonai szemlélet vagy díszmenetet, s mint-

egy tiszteletbeli alezredes valamelyik porosz ezredben, ennek egyenruháját hordja inkább, mint saját uralkodóját. Attacheival, cselédjeivel németül beszél, minden porosz nemzeti esemény évfordulójakor ebédeket ad és követségi palotáját minden császári-királyi születésnapokon feldiszi. Nyeli a sörlevest meg a szülés krumplit, annak bizonyosságául, hogy inye is szintannyira német, mint a szive.

Hogy Bismarck hercegnek mennyiben van inyére ez az annyira elporoszosodott orosz, azt bajos megmondani; de akárhogy legyen is a dolog, d'Oubril herceg más csatornákon gyakorolja befolyását, nem a korlátnokén; nem is annyira követ, mint oly megbízott, a ki közbenjáró tisztet visz azon két uralkodó-ház között, melynek egymás iránti barátsága a politikai változásoktól teljesen független. A herceg oly napokon is ebédel Vilmos császárral, melyeken más diplomata nem hivatalos; és az udvari estélyeken láthatni, hogy felőrákig elbeszélget a császárral.

A d'Oubril herceg tekintélye annyira meg van alapítva, hogy elhomályosítja a gróf Novikoffét, a ki bécsi követ, és néhány év óta nagyon nehéz szerepet kell játsznia. Régebben a Habsburgok még a Hohenzollereknél is szorosabb szövetségesi voltak az orosz császári családnak, de a krími hadjárat véget vetett a jó egyetértésnek; és most, a sadovai ütközet után, Ferencz József császár kénytelen volt észrevenni, hogy Sándor és Vilmos között és megfordítva minden barátságos tüntetés rosszat jelentett rá nézve.

Novikoff, a ki általános ismert poroszgyűlölő, vagy legalább olyannak tettei magát, kétségkívül sok időt fordított arra, hogy gróf Andrassynak bizalmasan megmagyarázza, hogy az orosz-porosz szövetség csak ámitás és II. Sándor ezár öröme visszaidézné azt az időt, midőn a Miklós ezár dolgozó szobájának egyetlen díszítményét a Ferencz-József márvány szobra tette. Hogy azonban sikerül-e neki megtéríteni a magyar nemest, a ki látta hazáját az orosz seregek által megtámadva 1849-ben és a ki maga is ugyanazon évben kötéltre volt itélve mint lázadó, azt majd meglátjuk.

Az orosz diplomacziának az a hátránya, hogy mindegyik tényezője különböző utakon látszik járni, annyira, hogy ha valamelyik államférfi hajlandó volna hitelt adni annak, a mit az egyik követ mond, nemokára értesül róla, hogy egy másik követ a szomszéd udvarnál, épen az ellenkezőjét törekszik elhitetni, s meg is esküszik rá. A krétaiak is alkalmasint ilyenformán intézték ügyeiket, mikor nekik is voltak követeik.

Grenville Murray után

Csurgó.

Rablóvilág.

— Egy bujdosó naplójából. —

Azt hiszem, az 1851—55 körüliek voltak a teljes elsötétedés évei ama kor-szakban, melyet politikai vitáinkban a „kínszenvedésteles évek“-nek szoktunk nevezni.

Mert nekem ugy tetszik, hogy nem is Világos után közvetlen volt legsötétebb, a minthogy az igazi tél sem akkor érte el tetőpontját, mikor a nap legrovidebb, hanem január végén, február elején, — s a mint-hogy a halál sem akkor legjesztőbb, mikor épen bekövetkezett, hanem csak később, néhány nap mulva, mikor már a hulla rothadni kezd s ellepik a férgek.

Világos után is egy darabig még legalább élénk volt a remény valami kedvező

fordulat iránt, sőt még egyelőre nem is igen hittünk bukásunkban; a földiek azt suttozta, hogy még az alföldön, Erdélyben vannak hadtestek, csatáldék, és perze verik a németet; és az alvdiék megfordítva, azt hitte a felvidékről; később pedig egyre jött a hir, hogy jön Kossuth Törökország felől, jön a francia nagy haddal, s az angol flotta már Debreczennél van, s ezt hinni kellett annak is, a ki tudta, hogy lehetlen.

Csak később, midőn már a jó székely gőbé is megtudta, hogy az a „flóta“ hajóhad, és Debreczennél már azért se lehet, mert ott nincs — tenger; mikor már végre elutunk azt is, hogy önmagunknak hazudjunk, és kezdett nem használni az önámítás; mikor már a rohamos kétségbeesés csak a bortenger hullámai között nyert enyhülést, szóval, mikor a remény nem ugyan teljesen, de szinte elfogyott, és a haza testét ellopték a foszlás undok férgyei, az erdős hegyeket a szegény legégyenek, az alföld síkjait a futó betyárok — és mindamellét az ember nem tudta, melyiktől irtózzék inkább: ezektől-e, vagy az őket üldöző, — vagy csak üldözni akaró „muszkaféjú némettől“ (a zsanártól) — mert hiszen utóbb a koczka már annyira fordult, hogy amazok — a fegyveres rablók — váltak emezek üldözőivé... oh igen, kétségkívül ez volt a legsötétebb korszak, melyet Magyarország, ezen, nem ugyan az anyagi nagyság, de a szívós életerő óriása, Sajó és Mohács óta megért és — hála égnek, most már mondhatjuk, — elég bámulatosan kiállott, — és teljesült rajta ismét — ezuttal ki tudja hányadszor — ihlett jósa mondása: megfoggya bár, de törve nem!... És most már, — mert ha való az olasz költő mondása, „nessun maggior dolore, quel ricordarsi del tempo felice nella miseria“, való ennek ellenkezője is — szabad visszaemlékezni ez időre, a nélkül, hogy újra megedződött idejeinket félteni kellene a kártékony rázkódástól, ellenkezőleg, csak önbizalmunk növelésére szolgálhat, ha némi utólagos apró mizériáink közepette elgondolhatjuk, alios nos vidimus ventus!

A hasonlat ugyan kissé ádáz, kiméletlen, de azt hiszem találó, mert egy ország politikai betegségének, halálos nyomorúságának aligha van bizonyosabb tünete, mint az, midőn a viszonyok és fogalmak abnormitása egészen odáig jutott, hogy már alig tud különbséget tenni a törvény őrei és annak fegyveres ellenségei között.

Mert hiszen rabló, minden társadalom eme legvadregényesebb, tán legköltőibb, mert legdemóniabb alakja, volt nálunk ezelőtt is, — de minő különbség az egykori Sobrik, Beeskerekiek, Zöld Marczik, és a forradalom utáni — politikai színezetű brigantaggio között.

Hiszen a „magyar népdalok hőse“ a pusztai, erdei utonálló, de kivált az előbbi, abban különbözött mindig a világ minden egyéb e fajta kárhözottjaitól, hogy őt a társadalommal való meghasonlásra rendesen nem a legaljasabb erkölcsi indok, hanem megrögzött kegyetlenkedési ösztön, nem görcsös kapzsiság, hanem sokszor tán épen a nemesebb indulatok, homályos dicsvágy erőszakos visszafojtása és elfaj-sága vezette, mely ha rendes útját, például magas eszmék csataterén megtalálja, nagy tetteknek lehet vala szülője. Amaz erkölcsi, testi túlbő erő és ez erőérzet tragikus

V. KÁROLY BEVONULÁSA ANTWERPENBE.

MAKART JÁNOS FESTMÉNYE UTÁN.

szétrobbanása volt ez többnyire, mely, mint önköltötte népdalában kifejezést nyert (mert a bor és népdal egybeként abban is rokonok, hogy mindkettőben igazság van) — „uralkodni akart Pesttől Hortobágyig“ — és igazolva e fájdalommal töltött erkölcsi források szelidebb voltát, kegyetlenkedésben, aljas vagyonserzési mohóságban sohasem, sőt sokszor éppen ennek ellenkezőjében, gavalléros pazarlásban, nagylelkűködésben s a legtulipirosabb vérmesség forrásából eredő pajzán tréfákban nyilatkozott.

Ezek bizony még igen „patriarchalis“ rablók voltak, mint ama dicstelen bár, de annál boldogabb kor, melyben éltek. Miattuk lehetett Magyarország nagyon boldog, hisz a paradicsomban is volt kigyó, rózsán is van tövis és tessék elhinni számuk is olyan csekély volt, hogy inkább csak egyéniségük vadon lovagias, hogy úgy mondjam, szörnyregényes értelemben vett „tündöklő“ tulajdonságai, végbevitt stiklijé-ik génialitása, eredetisége, általában szereplésük élel-tá, hire idézte elő a külföldön ama fallatio optiát, melyen át a világ csak rablókat s farkasokat látott közéletünk akkor még csakugyan meglehetősen üres szinpadának előterében.

Ezek valóban csak pajzán juxsinálók voltak forradalom születe utódaikhoz képest, s csaknem úgy arányultak emezekhez, mint a komédia a tragédiához.

Például az a rettenetes Sobri Jóska miket csinált?

Egyszer fényes uri fogaton (mint iskolás gyermek hallottam ez eset meséjét, nem messze a történet színhelyétől) két uri egyéniség hajtát sebesen egy nagyobb vidéki város felé vivő országúton. A bakon egyenruhás kocsis, inas — „vármegye huszár.“ — Közel a városhoz az út mellett egy szegény, de igen tisztességes arcú, hófehér szakállú faczér kondás váltogatja kérge saruit.

„Ugyan mit vesződik azokkal a kegyetlen bádög varjúkkal — szólítja meg a jobbról ülő uraság — nem volna-e jobb egyszerre olyan urra lenni, a milyen még soha nem volt semmiféle nemzetsége? Jöjjön, üljön ide elé a hintóba, aztán majd fölöltöztetem én úgy, hogy maga sem ismer magára... semmi huzódzás, hamar, uger akarom!“

A megyehusár inkább föloltta, mint besegítette az öregot a hintóba, aztán be a városba, az első szállóba, ott egy bőrdőből előszedett „posztó“ öltözetbe bujtatták az ámuldozó öregot, s azzal ismét a fogatba ülnek, s egy ruharaktár elé hajtannak.

— Kend engem mindig fiamnak nevez, én meg kendet apámnak; tudja? különben halál fia, — jegyezte meg előbb az öregnek a katonás uraság.

A boltban aztán összeválogatnak néhány öltözet elegans uri ruhát, melyek ára kialakvása után — mialatt az ifju uraság többször kérdezte „apja“ urától, vajjon mit gondol, jó lesz-e ez s ez, nem lesz-e drága, mire az öreg félig-meddig helyeslőleg felelt — a segédnek s a huszár a hintóba pakolták az árukat — de hopp! — ejnye, teringettét, a tárczáját meg otthon felelte az uraság a szállodai szoba asztalán, tyhű, néhány ezer forinttal, ha lába kelne — no de semmi — várjon meg „apám uram“ itt, maradjon zálogul, egybe visszajövünk, mond az ur moso-

lyogva, a kereskedő bizalomteljesen kezét morzsolja, maga segíti az uraságot a hintóba, az elrohog — természetesen soha vissza nem térendő.

Eltelik egy negyed óra, másik; az öreg végre kénytelen bevallani a furcsa igazságot, de már akkor Sobri Jósának hire-hamva sincs a vendéglőben.

Si non e vero e ben trovato. Ilyen adomák keringtek tucizat szám Dunántul annak idején, jellemzők a régi Magyarország utolsó híres szegény legényeit. Isten bocsássa meg, talán még illettek is az akkori viszonyok közé. Nem is tettek valami sok kárt, hiszen kis adagban az arzenikumról is azt tartják, hogy nem árt, sőt tán használ is. Csak puhányok (molluscum) voltak a nemzet testén, s nem oly fekély, mely az egész vérrendszert megromthatja.

De a mi előbb csak költői frázis volt, a forradalom utáni években betű szerinti valóság lett: „uralkodtak Pesttől Hortobágyig“, sőt még egyikéssé azon is tul, a meddig a féktelenség stratégiai földje, a vadon pusztaság lenyult, egész a Bács-Bánságig.

És hogyan uralkodtak! A természet-tanban jártas ember előtt csodák nem léteznek. De mégis csodának szoktuk nevezni, ha olyasmint látunk megtörténni, a mit képzeletünkben lehetetlen tartottunk, a mi a lehetősegről alkotott fogalmaink határán kívül esik.

Kár, hogy kisebb és erkölcsi tekintetben is nagyon alantibb dolgot nem lehet a nagyobbak és igazoltabb czélukhoz hasonlítani. Mert Pizzarro Ferencz története jut eszembe. A történetben ez tünik föl előttem mindig az emberi vakmerőség lélektanilag szinte képzelhetetlen szélső fokának. De itt e rettentő pusztákön járva, — mert csak ez években volt ám még igazabban pusztá és rettentő a pusztá! — mert a mint a leghivebb csatafestmény sem keltheti föl az érzést, melyet az embernek a csatatéren a tűzben jelenléte ad, úgy a pusztá is egészen más benyomást tesz, más alakot ölt, mondhatom, rémitőbbet a tengerénél (mert ezen a halál alakja legalább tisztességes,) akkor, ha azon nyomasztó tudattal tekintünk szét rajta, hogy itt kívül a társadalmon, az emberi törvény világévégén állunk, hol minden történhetik velünk, a halálnál is irtóztatóbb kínzások nemei, stb. — mondom, járva e rettentő pusztákön egyedül naphosszat, sokszor elgondoltam, miért hogy e csodás vakmerőség nem nyilatkozhatott nemesebb, az emberiségnek hasznos téren, s miért kelle azt körülbelül olykép, mint Milton elveszett paradicsomában a Sátán vakmerőségének kárhazatos nagyszerűségéért bámulnom!

(Folyt. követe.)

Az afghán és angol viszály.

Oroszország legújabb hódításai óta Közép-Ázsiában mindinkább közeledni látszik a Vambéry Ármín, kitűnő orientalistánk által már tizenöt év óta előre látott pillanat, midőn Ázsia két leghatalmasabb birodalma: az orosz és az angol-indiai egymás ellen indul.

Oroszország és az angolok keletindiai határai között jóformán nincs már egyéb idegen terület, mint Afghanistan, s ennek jó vagy rossz akaratától, ellen- vagy rokonszenvénytől függ, melyik jusson abba a helyzetbe, hogy a másiknak birtokait veszélyeztető állást foglaljon el.

Ezért mind a két hatalom azon volt, hogy az afghanisztáni emir jóindulatát a maga számára biztosítsa. Az orosz rubel évtizedek óta versenyez itt az angol sterlinggel, s hogy most egy orosz kiutóknak vendégszerető fogadtatása, az angol kiutóknak pedig rideg viszszaütatása alig enged kétséget a kabuli khán valódi érzelmei felől, melyek egy borzasztó háborúnak hordják méhökben csiráit: az önmagában is „érdekes“ Afghanistan és népe kétszeresen vonja magára a mivel világ figyelmét.

Anglia régtől fogva megkötöztette a katonaságot a Pendszab határszélén Afghanistan szomszédságában, most azonban, midőn Sir Ali nyilvánosan sértette meg az indiai császárné védelme alatt álló angolokat, úgy látszik, a dolog nagyon is élére lesz állítva s Alínak aligha meg nem gyűl a baja. Most kigyult a láng, mely a hamu alatt régtóta lappangott. Az afghánok többször csusztak át a Szolimán-hegységen s nem egyszer gyilkoltak le határszéli katonákat, kik körülbelül 450 angol mérőföldnyi szélességben képeztek védgátat Hindosztán felől a be-beccapó afghán rablók ellen.

Ezeket a határvédeket pendszabi seregnek nevezik, mely körülbelül tizenkétezer legényből áll. Kopár, terméketlen vidék ez, melyet az Indus folyó gyakran eláraszt. A hadsereg öt részletben száz-száz mérőföldnyire esz kaszárnyákban tanyáz, Rajenpore, Dera Khán s más városokban, — a városok erőökkel vannak ellátva. A közbeeső utakon éjjel és nappal folyást őrző csapatok váltják föl egymást. Egy szóval ez oldalról védelmezik az angolok legféltékenyebben Indiát. A szomszédos afghánok, ha szeret éjthetik, rablóbandákká szervezkedve törnek be s a mit szemök lát, elvisznek mindent. Szívós természetű nép ez, nem riad vissza semmi veszélytől, szép, magas termétek, szennyes arcukra alomlik hosszú hajfürtök. Önézetesen emlegetik, hogy ők Izrael királyának, Saulnak egyenes utódi. Bámolni lehet igazán, hogy az angolok eddig is sarokba tudták szorítani e népet, mely mitsem törődve az élettel, saját véreit is tigris módra gyilkolja.

Ha néha-néha át lépnek az angol területre s a vásárokon egyetmást eladnak vagy vesznek, oly becsületesen viselik magokat, mintha szelid bárányok lennének s ha a határvéde valamely katonai főnöke egy-egy csaló afghánt elfogat s a rabolt pénzt vagy jószágot visszaadja eredeti tulajdonosának, továbbá saját anyanyelvökön szidja le, kezököt keresztbe fonva, dörmögik: „Allah nagy! s a nazarédek hatalmas nép!“ Csak akkor ordítanak aztán eszeveszetten, mikor lőtávolon tul lévő, saját területökre lépnek át, hol nincs a törvénynek még csak halvány árnyka sem. A határvédeki katonaság India kormányzójának fenhatósága alatt áll s ez nevezik ki a tisztet, kik között gyakran benszülöttek is találhatók. E tisztet a pendszabi hadtest főparancsnokát a történet eseményekről napoként értesítik. Érdekes egy benszülött tiszt tudósítása:

„Mahomed Amer Khan, a Secunder erőd tisztje: a pendszab lovasság ezredesének, a szegények gyámolának, a jók barátjának, alamisza osztogatónak üdvöt kíván... Adom értesedre, hogy ez éjjel Vuzerabádból az idezárt levelet egy lovas futár hozta. Én, századom egy részével Dufalar szakaszvezető vezénylete alatt rögtön a vuzerabadi hegység utját elzártam, magam pedig néhányad magammal a faluba lovagoltam. A mulik (bíró) értesített, hogy naplemente után néhány afghán betört s elhajtott negyven tevé, száz juhot, husz lovat, megölt egy s megszebesített két embert; s egyttal elrabolták Hussun Bee-Bee-t (szép asszonyt.). Most boszut esküdtek s holott ők is afghánok, vérell akarják lemosni a szegényt, mely rajtok esett. A nő, ki a szomszéd törzs elrabolt, igen szép. Minket hívnak segítségül, hogy afghán testvéreiket boszljuk meg. Ott hagytam századomat... s én, a te alázas rabszolgád, parancsodat várom.“

Az afghán bíró levele.

„Achmed Shah Mullik Vuzerabádból a Secunder erőd érdemes főparancsnokának.

„Jöjj gyorsan! Afghán létemre porba vagyok gyalázva törzssómmal együtt. Tolvaj, rabló testvéreim — érje utól őket Allah átka — megtámadtak bennünket s vérell árasztották el falunk utcáit. A hívó Kapim Khán viszi leveletem.“

E jelentés folytán a főparancsnok rögtön riadót fuvat, a századokat egybevonja, tevéket

nyergeltetnek meg, s európai tisztet vezénylete alatt át lépnek az afghán területre, hogy rendet csináljanak. Mihelyt az afghán európai tisztet lát az indiai sereg élen, tudja, hogy nem tanácsos köteledni. A rablótörzsnél megtalálják a tevéket, juhokat és a szép asszonyt — kit a bíró elég udvariatlanul legutóbb említ meg az elrabolt prédek között — s visszaadatik jogos tulajdonosaiknak. Ezzel azonban nincs vége. Az európai főparancsnok kiszabja a bíró sőt a megbüntetett fél nem állana rá, sem eladás, sem vétel végett nem szabad angol területre lépnie s tölök zálogot is vesznek; sőt arra is volt már eset, hogy az angol katonaság kénytelenített az afghán falut felgyújtani, hogy a lázadás tüzeit jókorán elfojtsa. Ha ily végső eszközhöz nem folyamodnék utolsó szükségben, a betörők s egymás ellen torzalkodnak a nyakukra nőnének. De mindez csakis közvetlen a határszélén történik; az angol kormány óvatos volt eddig, hogy beljebb ne menjen, nehogy az afghánokat maga ellen izgassa. Noha elkövetett is mindent, hogy jó lábón álljon indiai szomszédaival: a muszka meg csak az alkalmat várta a jó békeség fölbonthatására.

Az angolok még évekkel ezelőtt rebesgették, hogy jó lenne az afghánokat pénzen vásárolni meg; nem tettek, az orosz megsejditette tervök, megelőzte őket s az afghán ahhoz szegődött, a ki fizet... ahhoz, a ki úgy szűr alatt biztatja, hogy majd csak betörnek a gazdag Indiákra s ottan kedvökre rabolhatnak. Mert az afghán halálosan gyűlöli a hindukat s ha olykor-olykor egy hindu az ő hegyek közé kerül, onnan élve meg nem menekül. Még most is emlékeztükben van az idő, mikor főnökeik élen az indiai gazdag mezőségen portyáztak s nem feledehetik el azt a háborút, mely 1842-ben Kabul teljesen rommá égette. Ettől kezdve aztán az angolokat is gyűlölték, mert Sir Sale Robert törte őket össze vitéz hadseregével. 1850-ben az afghánok Persziába törtek, de sikertelenül, majd orosz pénz segélyével az afghánisztán hegyszoroson keresztül Indiát pusztították, de az angolok Busirát elfoglalván, teljes ártalmatlanná tették e vad törzset, s 1857 óta meglehetősen nyugodtan viselték magokat.

Afghanistan három önálló államra oszlik: Kabul, Kandabar és Herat. Mindegyikben korlátlan zsarnoksággal uralkodik az emir. Az angolok leginkább Kabul urával vannak megakadva, mert az orosz vesztegetés előtt ez hódolt meg.

Hová fejlődik az ügy, nem tudjuk, de az bizonyos, hogy még minden afghán lázadást és betörést az angolok diadalmasan vertek le. Aligha nem úgy lesz most is. A tulnyomó erő ellen még hegyek közt sem védelemzetik magokat, s hegyszorosait az angolok jobban ismerik ma már, mint ők magok.

K. T. K.

Párisi különösségek.

Két közlemény.

I.

A franciaia született szakember. Egy czérla veti magát s testestől-lelkestől annak él. Ez magyarázza meg titkát azon nagy sikereknak, melyeket a franciaia nemzet a tudomány és művészet, de különösen az ipar és gazdaszat terén öreg idők óta arat. És ez a sajátos törökves, vetélykedő buzgalom meglátszik a társadalom minden rétegén s jellemzi még a kalandos existenciákat is.

Ezuttal a párisi kis ipar exotikus alakjait és műhelyeit látogatjuk meg. Vezetünk egy névtelen franciaia író, ki tőről-hegyről ismeri Páris minden zigzágát, a koldusok fertályától a rongyszédők „tatár falujáig“, s ki a mesebeli existenciából csodálatos antológiát állított össze, melyeknek olvasásánál ámulva valljuk be, hogy a találatok phantázia birodalmának nincs határa, s hogy nincs a világon oly hihetetlen valami, a mit a szükség, s az üzér szellem megvalósítani ne tudna.

A Pantheonról le a Jardin de Plantes-ig minden utcában újabb és újabb meglepetés várt reánk. Közlöm őket, a mint emlékeimben megmaradtak.

A Cité Doré — a rongyszédők negyede a leg-tarkább, s legtöbb benne az eredeti, a feledehtelen. Egy kirakat különféle fehérneműket tar-

talmazott, melyeken keresztbe arasznyi széles papír fektűt következő fölirattal: „Uj ingek 50 centimeből 1 franc 25 centimeig.“ s alább egy másikon: „Itt ingek kikölcsönözhetnek.“ Az ajtó fölött egy czégtábla lögött: „Henriette Moskoff, Lingère.“ Beleptünk, de a boltosnő nem valami szivesen látott bennünket. Tetőtől-talpig végig nézett rajtunk, aztán szárazon mondá:

— Az önök számára semmi sincs üzletemben, kíváncsi emberek számára pedig nincs időm. De midőn megjegyztük, hogy mustrákra volna szükségünk, mert nagyobb küldeményt szándékszunk a gyarmatokba szállítani, gyanakvó természetű engesztelődni látszott, beszédes lett és biztosított bennünket, hogy ha nem nagyon sürgőssé a dolog, készségesen vállalkozik nagyobb szállítványra.

— Hogy nem beszélék a világba, uraim, arról azonnal meggyőzhetem önöket, — s abban a pillanatban széthuzta a bolt mögötti függönyt, s egy deszka bódében 30—40 munkásnőt láttunk, kik mind szabtak és varrtak. — S kétszer emnyinek adok keresetet házon kívül. A házalók legjobb vevőim. Majd minden két hétben megfordul kis kocsjuk nálam, melylyel a szomszédos falvakat és kerületeket bejárják.

Egy óra múlva Moskoff asszony sajátoszerű üzletének minden titkába be voltunk avatva. A legtöbb vászonneműt a kaszárnyák, kórházak és börtönök igazgatóságaitól vásárolja. Lepedöket vánkossá cizahátat stb. általában kapja. Ezenkívül a zálogház árveréseknél is rendes vevő. E fertőzött rongyokat egy, külön e czérla berendezett mosóintézetben kifőzik és chlormészszel páczoják. Az ingek kikölcsönzését maga találta ki ez élelmes asszony, büszke is rá, mert — mint mondja — ebben senki se versenyezhet vele. Pontosán vezettet könyvében száthatvan előfizető nevéit látjuk bejegyezve, kik 20 centimet fizetnek hetenként egy első osztályú és 15 centimet egy második osztályú ingért.

— Nem valóságos jótétemény-e intézetem a szegények számára? — mond Moskoff asszony. — Minden vasárnap tiszta inget kapnak anynyiert, a mennyit mosásért fizetnének, s nem kell gondoskodniok fehérneműről.

A harmadosztályú ingek ára 50 centime, de ezek nem kölcsönözhetnek ki, mert, mint a boltosnő megjegyzi, nem állnának ki még egy mosást.

Sok mindent irnak és beszélnek össze-vissza a párisi élet drágaságáról, pedig merem állítani, hogy nincs a világon pontja, hol a földhöz ragadt szegénység oly olosón élhetne és ruházódhatnék, mint a fenyűző Párisban. Öt frankért minden szegény örög tetőtől-talpig kicsipetheti magát. A tamaskodóknak be is bizonyítjuk.

Vegyük elő a krétát. Hol kapunk 50 centimeért egy inget mint Párisban? s ha tetszik, szolgálók ötven oly cipészszel, kik elhasznált eszmákból és különféle bőr darabokból új cipőket készítenek s párját 15soursért adják. A barrieren kívül minden este fáklafeny mellett önkényesen árverés van viselt ruhákból készült öltözetekből. Egy teljes öltözetk rendszeren három és fél frank. Szó sincs róla, ez összetoldott-foldott ruha nem tartós, s az esőt nem igen állja, de mégis csak öltözet az s néhány napig tisztességesnek látszik. Ezenkívül temérdek a ruha-kikölcsönzők száma. Megbecsülhetlen segédforrás mindazoknak, kik bizonyos tekinteteből tisztességes öltözetben kénytelenek tisztelkedni. A fekete frakk rendkívüli nagy szerepet játszik, s a fiatalság bálokra és ünnepek alkalmakra rendszeren ily intézetekhez fordul.

A Rue Bichat legszélén egy magános házikó áll. Magas elő sóvény köríti. A kapu fölött egy czégtáblán a következő fölirat olvasható: „Hangygyújtások raktára“.

Ez üzlet megérdemli, hogy benézzünk. A maga nemében egyedül áll egész Párisban. Az intézet tulajdonosója Rosé kisasszony, valóságos nevelő-intézetet rendezett be hangyák számára. A rendőrség nem engedte meg benn a városban az üzletet, mert a mely házban kezdte, annak lakói valóságos vértanúságot szenvedtek. Minden lépten-nyomon hangyákkal teltek el, s Rosé kisasszonynak végre is egy félreessz utczába kellett csipöss növendékeivel költözöködni. Ő maga és szolgazemélyzete valami folyadékkal menekülnek meg a veradótól. Üzlete nagy kiterjedésnek örvend, 25—30 embert foglalkoztat, napi 3 frank fizetéssel. Főszállitói az erdei eszűsök, kik Franciaország minden vidékéről, sőt Elzászból is

zsák számára küldik a hangyákat. Rosé kisasszony a szó teljes értelmében tanulmányozta a hangyákat; ismeri azok szokásait, természetét, s gondozása mellett tisztzer több tojást raknak, mint az erdőben.

— Ön nem is gondolja, uram, mily gondozást és ápolást igényelnek az állatok. A tanya, melyet számukra építtettem, folytonosan fülük, s abban a légmérések mindig 30 fok.

És habár üzlete évről évre gyarapodik, még sem képes eleget tenni a keresletnek. A gyógy-szereszek, madárkereskedők, de főleg a fáczánosok tulajdonosai, s ezek között Rothschild, legjobb vevői. Öszintén megvallva, kissé kéjelmetlenül éreztem magam e sajátoszerű intézetben s alig vártam, hogy az utcára szabadulhassak.

Innét, ugyanazon környéken, egy másik különösséget látogattunk meg, mely már harminez év óta fennáll s Lecoque ur tulajmánya. Lecoque ur ugyanis már harminez év óta nem tesz egyebet, mint kakastarajokat gyárt. Sokan megkísérlették azóta e különös mesterséget, de vele egy sem versenyezhet. A párisi vendéglők étlapján rendszeren rovat a kakastarajból készült Vol-au-vents vagy coquille; hát még a temérdek fricassés és ragout, melyeknek elengedhetetlen disze szintén a kakastaraj. A legnagyobb rész Lecoque gyárából kerül világgá, de hogy is lehetne az máskép? A statisztikai kimutatás szerint 25—30,000 baromfit hoznak Párisba napoként, melyből a családi tűzhelyek legalább 10,000-et fogyasztanak, marad tehát a vendéglők számára 15—20,000, s ezek közül, ha sokat veszünk, kikerül vagy 8000 kakastaraj. Mi ez azon roppant fogyasztáshoz képest, melyet Páris éhes torka magába temet.

Lecoque a kakastarajt marha-, borju- és ürinyből és nyeldeklőből gyártja. Először is forró vízben meghalványítja, aztán két teljes napig áztatja s a húst gondosan lefejt az inyról és nyeldeklőlől s egy alkalmas géppel kakastarajokat formál belőle. E mesterségek gyártmányok ugyanazt a szolgálatot teszik, mint a valódiak és csak is arról ismerhetők meg, hogy az egyik oldal nincs bőrrel bevonva. De éj ezért tetemesen olosóbbak is, mint a valódiak. Lecoque tizenöt centimejával adja tucuzatját vendéglősöknek, pástétomsütőknek és husz centimejével a házakhoz. Intézetének valóságos gyári formája van. A tarajosás gözgéppel történik. Egy diszes ház, nagy istállók, gondosan ápolat angolkert üveg- és tenyészház, mind azt hirdetik, hogy Lecoque készízte a mesterséges kakastarajjal mód nélkül kifizette magát.

Menjünk egy más városrészbé. Ott van például a Mont-St.-Hilaire-negyed, hol csaknem mind olyan emberi teremtés lakik, kinek agya valami találmány felén izzad, gőzölög. Mióta a kis iparosok e gyarmatából kettőnek sikerült igen egyszerű gondolattal nagy vagyonra tenni szert, e munkás családok gyermekei mind ki akarnak valamit fundálni. Richard Napoleon s a „Coupe-Toujours“ gúnynev alatt ismeretes föltalálója bizonyos pástétomnak, lebegnek e nyughatatlan szellemek előtt. Ez utóbbi husz évig igénytelen kis fabódében reggeltől késő éjfélig apró pástétom-szeleteket vagdalt és adogatott el a st-martini boulevardon, s végre mint milliomos vonult a magánéletbe. A Gymaneszínház szomszédságában utódi is egytől-egyig mind meggazdagodtak. Contille ur már hatodik utódija volt a „Coupe-Toujours“-nak, s elődjétől 50,000 frankért vette át az üzletet, s már néhány év alatt fogaton járt. Richard Napoleon még hihetlenebb dolgot művelt. A „Mezit-lábasoz“ czimzett üzletében két sousért adott fél csésze kávé s egy pohárka pálinkát, s hogy e mesés olosóság is kifizette magát, mutatja a nagy vagyon, melyet maga után hagyott.

Igaz, Mont-St.-Hilaire lakói nem mind csinálnak ily fényes üzletet, de az is igaz, hogy e városrészen nem ismerik a nyomort vagy inéget. Jól élnek s szeretik a mi itatja magát s ez egyik oka, hogy általában magasabb színvonalon áll a közöttük a vagyonomosodás. Estéknént majd minden csapásék viszhangzik a jó kedvtől, poháresengéstől, dalolástól. A főasztalt a törzs-vendégek ülnek körül s bámulva hallgatják, a miket egy rezek képü ötven éves uri ember szónokol. Szidja a kormányt, Gambettát stb. és sötétvéru nézeteit anyni humorisztikus ötlettel fűszerezi, hogy hallgatói ki nem fogynak a nevetésből. — Ki ez az uri ember? Pondró-gyáros, Salinnak hívják, s eszes ember.

Sürgöny: Derwent, augusztus 9-én 8 óra 30 perczkor reggel. Én a századommal voltam az első a hadseregben, ki a csatát megkezdte, 30-dikán csatában voltam Zepcsén és Maglajban, minden oldalról a törököktől a hegyi szorosokban körülveve; 7 órai hosszú köröszttüzből szerencsésen magyar vitézséggel köröszttüzből vágtam magamat, vesztettem 73 embert, 84 lovat, 2 tisztet; tiszt csak magam maradtam; elvesztett 2 tulajdon lovam, és egy császári ló alattam, szintén az egész podgyászom; én egészséges vagyok, visszajöttem Derwentbe a századomat újonnan kiegészíteni.

Paczona István.

Megjegyzem még, hogy fiam nem magas, és nem sugár, hanem közép termetű, vaskos, széles vállu, erős testalkatú férfiú.

Özr. Paczona Elekúr.

Az üzletalapítás Amerikában.

A hajdani Amerikából ma már egy szó sem igaz oadáit az óceán tulpartján. És nem csoda, hogy Humboldt leírását Amerikáról ma már csak mesének tartja a világ, nemcsak, de maga a benszülött yankee is.

A mit a Kosmos világhírű írója sikerült perceiben s emlékezetre érdemes tapasztalatai után papírra tett, az a kép, melyet Amerika felvilágáról élénke fest, csak levegő, csak ködfé tyoloké immár. Ismeretlen világokba vágó lelünk elmereng a tündéres látvány felett s megszeretjük a természet őseredetű regényességét e képzelt álomvilágban...

Álomvilág ma az az Amerika, a melyről az európai könyvek írnak; egy képzelt paradicsom, melynek édenében az aranyra vágó lustaság szeret álmadozni — de valójában is ígért földé annak, ki arezája kinos veritékével akarja s tudja kenyerét megkeresni.

Volt idő, mikor az emberek csak úgy beszéltek Amerikáról, mint a sült galambok hazájáról s vannak félszeg írók, kik Amerikáról hajdan olvasva ilyesmit, ma is úgy beszélnek róla. A boldogtalan olvasó aztán, ki jóhiszeműleg a lepre men, s kellő mennyiségben vette be az amerikai makonyt, megadja az árát. Ha „világot próbálni” indul a tengeren túl, csak ott nyílik föl a szeme s az éhenhalással küzdve, nagyon keveset segít rajta az átok, melyet félrevezetőre szór.

Magyar társadalmunk pedig általában ma is úgy vélekedik, hogy Amerika a rászedés, a szédelgések s a humbug ország. Hogy ott, a ki nem ért a csaláshoz, becsületes uton ugyan meg nem élhet s hi. vagonnyal megy ki Amerikába, „megkopaszottan” tér vissza.

Lehető. S a legtöbb példa is e mellett bizonyít. Ha kellő szaktélem nélkül, tán egyetlen iparággal, ismeretlen lép ki az amerikai partra, ott ugyan zöld ágra nem vergődhetik. S ha a legképzettebb iparos is: egészen át kell alakulnia, mert az egyes iparágak ugy, mint az egész ipar körülbelül annyira távol állanak az európai s mondjuk a speciális — magyar ipartól, mint Amerika Európától.

Az európai kereskedelem az amerikaiót nem abban különbözik, hogy itt nagyobb kamatlábra dolgoznak; s általában a nagyobb kamat képezné alapját. Ott első a forgalom s ennek kiterjesztése első s fő gondja a yankee-kereskedőknek.

Üzlete megnyitásánál nem arra gondol mindjárt, hogy sok legyen a bevője, hogy családtek rakjan a „kirakabba”, hogy boltja „universal-csarnok” legyen, a hol „mindenki mindent s minden áron” megvehet; e jámbor szédeltési módot az európai kollegáknak hagyja. Ó egy-két évig nem tesz egyebet, mint minden kitalálható uton módon kurtölteti a — nevét. Ha ismert lesz a név, ha neve üzletével összeforr, ha a hírlapok hasábján, az utcasarki hirdetőtáblákon neve egyszerű megpillantásánál üzlete a közönségnek azonnal észbe jut, ha már nem lesz „ismeretlen” firma, akkor közönsége is lesz. S nem is lesz szüksége többé ölnyi hirdetekre. Ugy tesz mint a „renomirt” firmák Amerikában szokták: idényszerűen adja lakonikus s ócska hirdetéseit: „*Új divatárak X-nél!*” Ennyi is elég annak, a kit világ ismer.

De természetesen, ez ismeretségtől is igen

drága s sok pénzbe kerül. A kinek kevés a pénze s mégis e reklam-utrá tér, a nélkül, hogy 2—3 évig kibírhassa tiszta vesztésséggel, az tönkre megy s olyat bukk, akár sohse keljen föl többé.

A kisebb tökével, mondjuk 300—400 dollárral kezdők „mozgó üzlet”-hez fognak a mit Európában házalásnak neveznek. Hanem e házalásnak Amerikában csak ély oly tekintélye van, mint az állandó üzletnek. Ott bármi uton, bármi szerényen, bármi „fogással” csak üzletet csináljon valaki, csak kenyerkereső legyen, megbecsülik, megisztezik s a dugdagoknak nem lenézését, hanem elismerését bírja.

S vannak házalók, kik nem csak magok járnak áruikkal az utcán és vásárookra, de export-kocsijaik szerbe bekalandozzák naponta a várost s a szomszéd vidéket. Ügynökeik száma sokszor 40—50 az egész házaló üzlet tőkéje félmilliónyi dollárt képvisel.

A mint az önállóságra törekvő yankee-iparosok általán üzleteiket megalapítani szokták, ez ily „mozgó jelleggel” bír. Mig ő otthon áruít egy maga vagy még egy segéd társaságában gyártja, addig ügynöke bőronddal, vagy kézi kocsival bejárja a várost s „a mint lehet” tulad az árukon. Az üzletfőnök utasítása abból áll, hogy megszabja az egyes cikkek árát, melyen *alul* el nem adhatja. A nagyobb haszon az ügynöké s a forgalmi összegből meghatározott százaléka van.

Reggel 7 órakor megkezdte üzleti körútját a városban s esti 6-kor hazatér. Ilyenkor az üzletfőnök, a segéd s az exporter átöltözködnek. Fekete salon öltözetben s cylinderrel mennek ki. New-Yorkban pl. a Bowery-streeti mulató helyekre szoktak járni. Az „Atlanti”-s „Pacifi”-s „Bowery-Garden”-s rendező helyülük. Itt megbeszélnek egymás közt s kollegáikkal üzletérdekeiket, söröznek néhány órát s mulatnak kedvük s tehetségük szerint. Másnap aztán kezdődik ismét a rendes munka.

A legtöbb ember azonban nem abba az üzletbe fekteti pénzét, a melyből kivette, hanem addig spekulál s gondolkozik, míg valami jövedelmezőbbnek ígérkező gondolatra jut.

Az a munkás, a ki például cukrászatban dolgozott s gyűjtögette önálló üzletre a pénzt, bizonyára nem fog cukrászatot nyitni, ha mindjárt az üzletből kilepte után az első nyáron át azt látjuk is, hogy kézi kocsin fagyaltot árul az utcákon. Mert mesterségéből ezt az egy *ágot* látta csak bizton s jól jövedelmzőnek, ehhez fog ideiglenesen s hogy pénze ne heverjen addig, míg a nagy elhatározás nem érlelődik meg benne. Még most nem tudja, mi volna jövedelmezőbb: hajófestőnek lenni, bolti skatulyagyárt alapítani, vagy bórndrág-üzletet nyitni.

Még gondolkozni kell a végleges nagy elhatározás előtt s mert az ember munka közben is gondolkozhatik, mért ne árulhatna ő addig is fagyaltot, míg a nagy „business” kerékvágásba jut.

Minden lángeze mellett is vajmi sokszor megtörténik azonban, hogy a genialis yankee család. Belátja pár heti vagy havi üzlet után, hogy ő nem az üzlethez s üzletre nem e közönséghez való. Nyomban pakkol s siet tuladni a holmin, hogy csak ne kelljen elveszni vele együtt s örül, ha vagyona $\frac{1}{10}$ -ed részét megmenetheti. Abból kevesebb igényű s kisebb üzletet kezd, vagy társaságba lép valakivel, — de csak bizonyos időre s a kis tőke-társak ritkán kötnek egymással egy évnél hosszabb tartamu szerződést.

A yankee szeret önálló lenni s ezért inkább újabb *munkás* lesz valamely gyárban egy-két évig, minthogy az ő *genialitásának* más is vegye hasznát kivüle. Majd kiveveri bukását egyszer s aztán ismét fölbe kerekedik a sorsnak.

Nem kóti magát semmi mesterséghez. Üzlet és önállóság levén jelszava, küzdve, dolgozva kereszttulpróbál tizenkét mesterséget is s ha megbukik a tizenharmadikkal — nem jut koldustróra, mint nálunk szokás, hanem belefog a tizenegyedikbe.

Mig végre valamikor csakugyan megalapul az üzlet.

Kompolthy Tivadár.

Egy „Alexis”-baka harezteri élményei.

(Eredeti levél.)

A szokatlan fardalmak már Vinkovezeig anynyira kimeritettek, hogy csak kinyugvás után indulhattunk szept. 17-én Samacz felé, a már Graecanicán állomásozó főhadtestet elerendő.

Kitéve az éhségnek, az uton utfélen leselkedő bosnyákok megrohánásának, mindazáltal csüggedés nélkül nyomultunk előre, úgy hogy már negyed nap este célunktól csak egy meredek hegy választott el. Visszariadva ennek megmászásától, tanyát itóttunk itt, s néhány perc mulva, a kiállított örökkel együtt, a boldogok álmát aludtunk. Nem tudom, vallási nézetből vagy babonásból-e, a bosnyákok álja nem intéznek támadást.

Másnap elértük a tábort, hol a merev katonai szigor helyett a tisztok barátságos kérdészkódéseivel találkoztunk. Hiába a baka-sapkából kapott zöld szilva, turó, szalonca egészen lekenyerezi a tiszt urakat és a közös nyomor feledtetni velök a máskor tali szájjal hangzottatót „Sau-bagazs” „Rindvieh” s több eféle titulusokat.

Ha úgy elvetté lapot kaphattunk, csodálkózással láttuk mind a fellebvalók magaviseletére, s mind a sereg élelmészére vonatkozó ferde híreket; s végre a természet- és iparvilág köréből vett közleményekre oszlik, melyekhez az ismeretes, népies tartalmu paprikás versek és adomák járulnak. A mával vagy valami abnormis körülmények közt fordul elő; másként az élelmészés törhető, sőt jó; kenyér, bor, hus több van, mint kell.

Véletlenül épen megérkezünk után lett megláborítva seregünk, a menázit félig fove, tömörülés közben fogyasztottuk el. Félóra alig telik el, a graecanicai táborból oldal felé nyomulunk, puskaropogás meg valami siránkozó dunda-hang tudatja az ellenség közeledtét.

Valami megnevethetetlen érzés fogja el ilyenkor az ember szívet, — nem félelem, mert e nehéz pillanatban az apa feleli családját, a szerelmes ideálját, — de mégis van valami rémes a dudaszó jajgatásában, mit „allah, allah”-kiáltások mennydörgése követ. De az erős puskaropogás, az elhulló bajtársak, s az egészségügyi csapatok bajlódása melázásodó felretent s fedett hely keresésére sürget.

A vésznek okos és öntudatos kikürelése ugyis szívünkre kötöttet, én tehát egy szikla mögé húzódván, onnan nem távozom, míg egy szomszédom megsebesülése bajtársi és fráteri kötelességem németette őt a sebkötöző helyig segíteni. A földönhálás, meg a fárasztó gyaloglás magamat is borzostón kimerített s kinos fájdalokat okozott.

Most egyik kórházból a másikkba vándorlok. Itt a fővárosban a krisztinavárosi kórházból Kis-Czelbe, innen pedig Beszterezére szállítanak.

A kórházi élet mindenütt, de legkivált a krisztinavárosi kórházban kitünő, a mennyiben a kórházi életet általában kitünőnek lehet nevezni; a sebesülteket elhalmozzák minden igondolható szivességgel, olvasni való, szivar, dohány, szórakozási eszközök bőven vannak a betegek rendelkezésére. A legmagasabb figyelem, a főrangú látogatósa, az apácák gyöngéd ápolása, gyorsan hegeszti a sajtó sebeket.

A betegek nagy része végtagjain van megcsúrlva, de van kinek állkapcsát zuzta össze a golyó, kinek a fülből szakított el egy darabot, vagy csak a koponya-bőrt karcolta fel; de a legkülönösebbnek találtam, a kit a golyó épen mellközépen talált, a pantalléron keresztül a sternumig hatolt s a válságos pillanatban összerakadást, de semmi többet nem idézett elő. E végteltjes golyó hasonlít a miénkhez, csak egy darab hasított fá van beleékelve, a mi sajátosság hullámzó járást kölcsönzött e golyónak, s talán ennek tulajdonítható, hogy bakáink felső testrészüket elfedve, nagyobb részt hátul s alsó végtagjaikban sebesülnek meg.

Irodalom és művészet.

Uj naptárak. A Franklin-társulat 1879-re is elárasztotta naptárjaival, először ugyan a szerkesztőség asztalát, de azután a könyv-piacot is. Nagyobbára régi jó ismerőseinkkel találkoznunk, köztök néhány újabbal is. Mint majd minden évben, most is van egészen új is, mely most kezdi pályafutását. Kezdjük a legrégebbiekkal.

1. A Protestáns naptár megérve egy századnegyedet, most huszonötödik évfolyamába lép. Szerkesztője néhány év óta Dúzs Sándor tanár, ki elődeéhez hasonló gondallal és buzgalommal folytatja a vállalatot. Képei most is protestáns jelek arz-

képeire szoritkoznak. Első helyen áll köztök Ballagi Mór, a vállalat nagyérdemű alapítója, kinek fia, dr. Ballagi Aladár melegen s szépen írta meg életrajzát. Azután br. Kochmeister Frigyes, kinek legtöbb érdeme van a protestáns árva-ház új épületének létrehozásában, továbbá Pap Gábor, dunántúli ref. superintendens és Petrik János Jakab, a soproni ev. lyceum volt nagy érdemi tanára. Az életrajzok köztet vallásos és erkölcsi szinvezeti beszélyek, neveléstani s ismeretterjesztő cikkek töltek be. Tisztai névtára csak a prot. egyházra terjed ki. Ára 50 kr.

Csak egy évvel fiatalabb:

2. István bácsi naptára, alapítá Majer István, szerkeszti Kóhalmi K. tanár. E nagy elterjedésnek örvendő népkönyv most járja huszonnegyedik évfolyamát. Tartalma most is az erkölcsi világ, a gazdaság, a népnevelés, a történelem és nép-isme, s végre a természet- és iparvilág köréből vett közleményekre oszlik, melyekhez az ismeretes, népies tartalmu paprikás versek és adomák járulnak. A mával vagy valami abnormis körülmények közt fordul elő; másként az élelmészés törhető, sőt jó; kenyér, bor, hus több van, mint kell.

Véletlenül épen megérkezünk után lett megláborítva seregünk, a menázit félig fove, tömörülés közben fogyasztottuk el. Félóra alig telik el, a graecanicai táborból oldal felé nyomulunk, puskaropogás meg valami siránkozó dunda-hang tudatja az ellenség közeledtét.

Valami megnevethetetlen érzés fogja el ilyenkor az ember szívet, — nem félelem, mert e nehéz pillanatban az apa feleli családját, a szerelmes ideálját, — de mégis van valami rémes a dudaszó jajgatásában, mit „allah, allah”-kiáltások mennydörgése követ. De az erős puskaropogás, az elhulló bajtársak, s az egészségügyi csapatok bajlódása melázásodó felretent s fedett hely keresésére sürget.

A vésznek okos és öntudatos kikürelése ugyis szívünkre kötöttet, én tehát egy szikla mögé húzódván, onnan nem távozom, míg egy szomszédom megsebesülése bajtársi és fráteri kötelességem németette őt a sebkötöző helyig segíteni. A földönhálás, meg a fárasztó gyaloglás magamat is borzostón kimerített s kinos fájdalokat okozott.

Most egyik kórházból a másikkba vándorlok. Itt a fővárosban a krisztinavárosi kórházból Kis-Czelbe, innen pedig Beszterezére szállítanak.

A kórházi élet mindenütt, de legkivált a krisztinavárosi kórházban kitünő, a mennyiben a kórházi életet általában kitünőnek lehet nevezni; a sebesülteket elhalmozzák minden igondolható szivességgel, olvasni való, szivar, dohány, szórakozási eszközök bőven vannak a betegek rendelkezésére. A legmagasabb figyelem, a főrangú látogatósa, az apácák gyöngéd ápolása, gyorsan hegeszti a sajtó sebeket.

A betegek nagy része végtagjain van megcsúrlva, de van kinek állkapcsát zuzta össze a golyó, kinek a fülből szakított el egy darabot, vagy csak a koponya-bőrt karcolta fel; de a legkülönösebbnek találtam, a kit a golyó épen mellközépen talált, a pantalléron keresztül a sternumig hatolt s a válságos pillanatban összerakadást, de semmi többet nem idézett elő. E végteltjes golyó hasonlít a miénkhez, csak egy darab hasított fá van beleékelve, a mi sajátosság hullámzó járást kölcsönzött e golyónak, s talán ennek tulajdonítható, hogy bakáink felső testrészüket elfedve, nagyobb részt hátul s alsó végtagjaikban sebesülnek meg.

A vésznek okos és öntudatos kikürelése ugyis szívünkre kötöttet, én tehát egy szikla mögé húzódván, onnan nem távozom, míg egy szomszédom megsebesülése bajtársi és fráteri kötelességem németette őt a sebkötöző helyig segíteni. A földönhálás, meg a fárasztó gyaloglás magamat is borzostón kimerített s kinos fájdalokat okozott.

10. Deák Ferencz naptár. Harmadik évfolyam. Czimkéje a párisi nemzetközi kiállítás madártárlatból vett sikerült rajza. A tartalom közérdekű, szövegben és képekben. Ára 50 kr.

11. A Népszázaléja naptára. Szerkeszti Áldor Imre. Tizenegyedik évfolyam. Czimkéje: „A falu hőse.” Munkácsy festménye után. Képei közül a trónörökös arczképét emelhetjük ki. Tartalma népszerű s számos kép van a szöveg közé nyomva. Ára 40 kr.

12. Honvéd-naptár. Szerkeszti Áldor Imre. Tizenkettedik évfolyam. Czimének megfelelőleg a honvéd, huszár s általában a hősi és katonai életből veszi közleményeit és képeit. Czimkéje is Wagner ismeretes festményének, a „Huszár bravour”-nak sikerült másolata. Ára 60 kr.

13. A magyar nép naptára. Szerkeszti Tatár Péter. Népszerű képes kalendárium, soknemű hasznos és mulatózó olvasmányal és számos fametszettel ellátva. Ára 30 kr.

14. Nevelésünk, mulatózó naptár. Tartalma jobbrészt adomákból áll, melyeket számos humoristikus illusztráció kísér. Ára 40 kr.

15. Fali naptár, egy ivlapon. Ára 20 kr.

„Rablóvilág; egy bujdosó naplójából” czimmez mai számunkban érdekes rajzokat kezdünk meg egy kitünő írónk tollából. A közlemény a szabadságharc leveretése utáni sötét napokból meriti anyagát s annyival érdekesebb még az elbeszéléseknek is, mivel valósággal megtörtént dolgokat tárgyal s élő alakokat mutat be. — Grenville-Murraynak „a mai oroszokról” szóló nagy értékű művéből szintén közölni fogunk még néhány mulatságos és tanulságos részletet.

„Csepreghi Ferencz színműveit” csinos 4-rét füzetekben jelennek meg. Az első füzet a „*Sárga csibő*”-t tartalmazza, a dalokkal együtt. Ára 50 kr. Az előadás joga csak az első magyar színházi ügynökkénel szerezhető meg.

Krátky János fiatal íróról „Az ítéletnap szentjei” című két kötetes regény jelent meg, Tetty Nándor bizományában; ára 2 frt. E mű a szerzőnek első nagyobb kísérlete.

Politikai röpirat jelent meg a következő czimmez: „*Miért mentünk Bosznia és Hercegovinába!*” A Volgai Uszbu czifra név alá rejtőzött szerző az okkupáció tőrekszik igazolni. A röpirat Aigner-nél jelent meg, s az ára 80 kr.

A Magyar Lexikon-ból már a 11-ik füzet jelent meg, melyvel már a második kötet kezdődik, de az A betű még sem ért véget. E füzetben a czikk Assuncion-tól Atlanti oceanáig terjednek. A melléklet néhány régi magyar király peesét ábrázolja. Ára minden egyes füzetnek 30 kr. A füzetek egy látszik gyorsan követik egymást, sem kiadó, sem szerkesztő nem lankad, miől arra következtetünk, hogy a közönség pártolása sem.

Dudás Ödön Pácsról (Bácsm.) értesíti az érdeklődőket, hogy a „Magyar hadsereg tisztikara 1848/9-ben” című művét, melyhez számos volt honvédtiszt szolgáltatott adatokat, ez év végén fogja sajtó alá bocsátani.

A nemzeti színházban e hét folytán újra színre került egy rég nem látott darab, mely már régiségnél fogva az ujdonság érdekével bír s a mellett napjainkban némileg még alkalmi is. Girardin Emilné „*Borura derü*” című egy felvonásos dramoletje ez, melynek tárgyát egy család gyászka képezi a katonának ment s hir szerint a csatatéren elveszett fia fölött. Azonban a fiu megkerül s most az okozza a főgondot, hogyan adják ezt a beteg, szenvedő anya tudtára, hogy az örömhír meg ne ölje. Erősen megkönyezkedik szegényt, no de végre mégis véget ér az érzékeny kegyetlenkedés s az anya keblére öleli fiát. Paulayné játsza az anyát, mely egykor Jókainéknak volt egyik kitünő szerepe. — Ugyancsak a héten adtak elő egy kis dramatizált párbeszédet „*A fatöveben*” furesa czim alatt. Najac írta s Halmi fordította. Két egymásnak szánt, de gyerekkorukban elvált s most egymást nem ismerő fiatal teremtés elmés beszélgetése ez egy leánynevelő intézet falain belül (részben pedig faláról), mely egymásba szerelmesedéssel s a legszebb házassági kilátásokkal végződik. Halmi és Márkus Emilia játszták benne. — Okt. 3-án ő felsége nevenapján Dopler „*Itka*”-ját és Delibes

„*Coppeliá*”-ját adták a színház teljes kivilágítás mellett.

A népszínházban *Szigligeti*-re a múlt hó utolsó napján bocszott el a közönségtől a „Kornevilli haragok” Szerpoteite szerepében, melyvel legjobban megnyerte a közönség tetszését. Tapsban, kihívásban, koszorukban és bokrétkában nem volt hiány. Egy pár koszoru szalagjára nagyszavu verszetek is voltak írva. Szigligetiné ezóta már megkezdte szereplését Kolozsvárt, hová vele együtt ment el a népszínházról Szombathelyi is. A népszínházban a folytonos vonzerejű „*Kornevilli haragok*”-at közelebb Szabó Karola k. a közreműködésével adják elő; de a kisasszony is csak e hó 16-ig marad a színháznál.

Bertha Sándortól megjelent a párisi magyar egyetel indulója: a „*Jelöje-induló*”, melyet a párisi kölcsönösen segélyző magyar egyetel adott ki menházának javára. A czimlapot *Zichy* Mihály kitünő művésznünk rajzolta. Nemzeti szalaggyal diadalívkep összekötött két tölgyfa alatt az ipart, művészetet, tudományt képviselő alakok állanak két csoportban, körülveve különbözőz munka körüket jellemző eszközökkel. Az egyik csoportban egy munkás tervezeteket magyaráz társainak, a másikat a fára magaszra tüzött magyar czimzerre mutat a költő vagy művész, mintegy hazaszeretetre hiva fel iparos honfirtását. A fák között a háttér ködében Budapest látszik, melynek egy vándor iparos istenhözadót int. A művészi kivitelű díszes czimkép nagyban emeli a jeles zenemű értékét. Az induló szövege ez:

„Hit vezessen, kedv viditson
Messze tájt bír merre mész;
Önbizalmad bátoritson,
Légy kitartó, tette kész;
Légy, ha kell, valódi bajtárs,
Jóban rosszban osztó;
Egyetértés, összetartás
Ne legyen csak pusztá szó;
S bármi érjen,
Lelked ében
Emlékezzék a hazára,
Éljen a hon és király!
Éljen, éljen!”

Ez induló ára 3 franc (1 frt 50 kr.). Táborosky és Parsch budapesti műkereskedők a jótékony czélra való tekintetből ingyen vállalták el az induló árusítását. — Ugyancsak *Bertha* Sándortól négy magyar indulót fog kiadni *Ledac* Alfons párisi műárú, *Zichy* Mihály szinvezett czimkép-illusztrációjával. E kiadásra hazánkban előfizetést nyit, mivel a vállalat egész tiszta jövedelmét a mi sebesülteink és katonacsalládaink javára ajánlja föl.

A műcsarnokban most rendezik az ősi kiállítást, s pár nap mulva fog megnyitni. Nagy érdekű lesz *Zichy* Mihálynak oly híressé vált nagy kompozíciója, melynek tárgya az utóbbi évek politikai forgásából van merítve s e miatt a párisi világtárlat közönsége csak a festő műtermében láthatta. Nálunk kerül először kiállításra, mielőtt nagy körútját a kontinens többi városában megkezdje. A magyar művészek közül képviselve lesznek még *Ligeti* Antal három nagyobb tájképe által: *Lotz* Károly, ki ezuttal egész sorát állítja ki újabb táj-és állatképeinek. Részt vesznek még e tárlatban *Pállik* Béla, *Thán* Mór, *Vastagh* György, *Szoldatis* Ferencz, *Aggházy* Gyula, *Molnár* József, *Brodsky* Sándor, *Tölgyessy* A., *Foszty* A., *Kacatzi* G., *Korn* Armin, *Vermes* Ágost, ifj. *Stern* Ferencz, *Baditz* Ottó s mások. A külföldi művészek közül *Blaas* hírneves állatfestő öt festményt állít ki. *Russ* Róbert, *Horst-Hacker*, *Friedländer*, *Russ* Ferencz, *Fux* József, *Ruben* F. L., *Hagen* L., *Hellrath* E., *Máli* Keresztély, *Ebert* A., *Bensa* A., *Chwala* A. stb. mindannyi értékes és hatásos műveket küldtek e kiállítás számára. A szobraszok közül *Huszár* Adolf, *Szász* Gyula, *Dunaisky* s néhány külföldi művész állít ki csoportokat, mellszobrokat. Nem eszékly érdeket fognak kölcsönözni e tárlatnak ama diszművek, melyeket a „Kincsem” hírneves verseny-paripa a különféle futtatások alkalmával nyert s melyeket *Blaskovics* Ernő ur kézzelgéggel átenged a képzőművészeti társulatnak kiállítás végett.

Az aradi vértanuk emlékszozára beérkezett pályaművek a muzeum előcsarnokában vannak kiállítva, s 10 kros belépti díjak mellett láthatók. A begyülvendő összeg a szobor-alap javára fordítatik. Mindössze tizenöt szobornú érkezett. Van köztük kontár is, középszerű is, és jógonlatu, de kitünő jelességű egy sínes. Általános vélemény szerint legsikerültebb „A haza minden előtt” jellegű.

Allegóriai alakjai (a lánczat széttépő Hunnia, nyugvó hős, haldokló katona, áldozatot hozó honleány) s az egészet uraló Pannónia szép, őszhangzó alakok, de a tervkivételre százezer frtba kerülne. Az „1849“ föllírátú művészi becsü, de látszik, hogy nem magyar kéz alkotása. A „csatájok a védelmezett népjög csatája volt“ jellegű szintén szóajóhetó mű.

Közintézetek, egyletek.

A történelmi társulat okt. 3-án tartotta első ülését a szünidő után, s *Tanárky Gedeon*, mint legidősb választmányi tag elnököt, meleg szavakban emlékezte meg Horváth Mihály társulati elnök elhunytáról, s kérve a társulatot, hogy emlékezését tartásáról gondoskodják. Ezután *Barna Ferdinánd* ismertette Aspelin Reinhold finn régésznek búvárlati utját az altjai népek őshazájában. A *tiktár* husz évjárnas tagot jelentett be, s tudatta, hogy a jövő évi nagygyűlésre Segesvár, Marosvásárhely és Somogy megye hívta meg a társulatot. Bemutatta azután a Zichy-kodex 4-ik kötetét, mely mintegy 2000 okiratot foglal magában.

„Révai-társaság.“ Fővárosi tanárok s a „Nyelvőr“ munkatársai értekezletet tartottak, hogy a magyar nyelvtudomány népszerűsítése érdekében ily című társulatot alakítsanak, lehetőleg legkisebb tagdíjjal. Az egyesületi tervjavaslat elkészítésére Szarvas Gábot kértek föl. E társaság többi közt kiadna egy „antibarbarus“ t (helytelen, de használt szók jegyzékét), különféle műszótárakat, nyelvhagyományokat feldolgova s népszerűsített alakban történeti nyelvszótárt, sat.

Egyház és iskola.

Az evangélikusok egyetemének gyűlése okt. 2-án nyílt meg a fővárosban. A superintendenseken kívül számos világi előkelőség is megjelent. Az ülést *Zselényi Ede* főfelügyelő nyitotta meg hazafias beszéddel, mely nagy tetszessel talákozott. Elítélőleg nyilatkozott az evangélikus egyház kebelében dúló pánszláv üzemekről.

Vannak egész egyházközségek — úgy mond — melyek a magyar nyelv ápolásában és diplomaciai polczra való emelésében ily késlekedők, hogy a reformáció óta hat nemzedék dől ki a negyedfél-százados ut megfutásában — és időközben a protestansoknak egy egész bábel-nemzedéke nőtt fel keblünköl, haladásunknak útját állani. Ily eljárás nem mutat haszaszeretre. Midőn a tótajku némely közegyeknek szószólói nemzetiségük alapján a magyar nyelv terjesztését egyházuk körében gátolják, a szláv nemzetiség külön érdekeinek alárendelik saját egyházuk érdekeit, nem a nemzetiségi kérdéseket egyenlítik ki, de tetteleg — bár jobbadán nem tudva — azon szlávoknak ügyeket mozditják elő, kik magyar hazánk keleti határait átölve oda törekednek, hogy közös monarchiának és protestans egyháznak létszópainak megingatásával, hazánk kebelében a szláv elem legyen az állam vezér eleme.

A beszédebe a politikai eseményeket is belevegyitette Zsedényi és kárhözátolag nyilatkozott a boszniai megszállás felől. Az egyházra nézve a háborunak az a következménye, hogy számos lelkes, tanár és tanító fegyver alá szóllitatott. Főkép a lelkesek miatt folyt hosszabb vita, már az előleges tanácskozásokban, míg *Péchy Tamás* miniszter indítványát fogadták el, mely szerint (míg a törvényhozás elé kerülhetne a konvent óhaja) a lelkesek szóllitassanak föl, hogy ha katonakötelesek s mozgósítás vár rájuk, folyamodjanak a hadügyminisztériumhoz tábortól lelkészakké kinevezetésük iránt. A gyűlés további folyamában a többi közt fölolvasták gróf Erdődi Pálfi Miklós tizenhatezer fítoz alapítványlevélét a pozsonyi theologia kar számára.

Mi ujság?

A király e hó 4-én reggel Gödöllőre érkezett, s néhány napig marad itt, valószínűleg addig, míg a kormányválságra nézve a döntő intézkedés megtörténik. Kormányválság van most Lajtán-innen, Lajtán-tul, még pedig a Boszniában törtézők és történéhetők miatt. *Szell Kálmán* pénzügyminiszter nem akart felelősséget vállalni a nagy pénzbeli áldozatokért, melyeket Bosznia megszállása érdekében tartása követelne. Nagy összegekkel állt elő a hadügyminisztérium, s erre a magyar pénz-

ügyminiszter beadta lemondását, a mit a király el is fogadott. A kormány pedig nem akarván a megnyíló országgyűlés elé pénzügyminiszter nélkül lépni, szintén elhatározta, hogy lemond, s lemondási okmányt e hó 3-án este irták alá az egyes miniszterek Trefort miniszter lakásán. Ezzel ment más nap reggel *Tisza* miniszterelnök Gödöllőre a királyhoz. Ezalatt az osztrák minisztérium is fölkerítte ő felségét, hogy már július 3-án benyújtott lemondása fölött a legfelsőbb határozat megtörténjen, mert a kormány nem tudja elkészíteni a jövő évi költségvetést, miután nem helyesli gróf Andrásynak a megszállás részére szükséges hitel iránti állásponjtját. Ime: Bosznia nálunk és Bécsben.

A népgyűlés küldöttségét *Tisza* miniszterelnök e hó 3-án fogadta. Mikor a küldöttség a lánczhidon ment át, a véletlen úgy akarta, hogy *Szell Kálmán* pénzügyminiszter kocsjaja is hozzá csatlakozzék a deputáció kocsjaihoz s együtt haltsanak föl az Albrecht-úton Budavárra. „Nini, — mondá valaki, — most már *Szell Kálmán* is a népgyűlési küldöttséghez csatlakozott.“ A miniszterelnöknek *Helfy Ignác* képviselő nyújtotta át a népgyűlés határozatát, mire *Tisza* megígérte, hogy a határozatot abban a figyelemben fogja részesíteni, a mit alkotmányos országokban minden ily nyilatkozat megérdemel.

József főherceg a sebesültek sorsának enyhítésére magánpénztárából okt. 1-től kezdve a budapesti katonai főparancsnokságnak havonként 200 frtot bocsátott rendelkezésére, azon megbízással, hogy ez összegnek oly sebesültek ápolására fordítsák, kik a főparancsnokság köréből mozgósított csapatokhoz tartoznak.

Dr. Rómer Flóris nagyváradi kanonok a napokban Párisba s innen Brüsszelbe át Londonba utazik, hogy a magyar történelemre vonatkozó régi kodexeket tanulmányozza. Brüsszelben az alkalommal fogja a belga királyi párnak hódolatteljes szerecsékívánatait ezüst menyegzőjük alkalmából kifejezni, hol — mint a boldogult *József nádor* gyermekeinek egykori nevelője — *Henriette* királyné szívesen látott vendége lesz.

Erkel Ferenczet, az országos zene-akadémia érdemes igazgatóját, az akadémia növedékei e hó 3-án, névnapja alkalmából, gyöngéd megtiszteltetésben részesítették. *Kánics Dániel*, az akadémia növedéke üdvözölte társai nevében. *Nobl Irén* pedig díszes emlékét, ezüst babékoszorut nyújtott át. Végül *Ábrányi Kornél* tiktár a tanárok nevében mondott üdvözőlő szavakat.

Tompa szülőháza. Rimaszombatban szeptember 28-án leplezték le az emléktáblát *Tompa szülőháza*, épen a költő születési napjának évfordulóján. A márványtábla, melyen e fölirat áll: „Itt született *Tompa Mihály* 1817. szept. 28-án.“ föleg a műkedvelő társaság buzgósa következtében létesült. Délután volt az ünnepély, melyen a tizelőzők képeztek sorfalat, s a dalárda énekel. A költőről *Terhes Pál* ref. lelkes (egykor *Tompa káplánja*) emlékezett meg kegyeletes szavakban, kifejezván az óhaját, bár csak emlékszóborral is megtisztelné kitünő szülőtjét a város.

A központi segélyző nőegylet legutóbb tartott ülésében örvendetes tudomásul vette, hogy királyné ő felsége elfogadta az egylet részére a védnökséget, s kijelentető udvarmestere által, hogy az egylet a mostani hadjárat által suttottak segélyezésében számíthat védelmére s erre a felhívásokban hivatkozhatik is.

A sebesülteknek és elesettek hátrahagyottjai segélyezésére Bukarestben az osztrák-magyar alattvalók bizottságot alakítottak *Herz Adolf* lovag elnökele alatt; az alelnök *Stadler* osztrák-magyar konzul, a pénztárnok pedig a román bank főigazgatója: *Frank Demeter*. Ugyancsak Bukarestben a magyar társulat választmányja a miskolczi és egri árvízkarosultak számára adandó könyör-adományok végett szintén gyűjtést indított meg. A kibocsátott felhívás magyar és román nyelven van szerkesztve.

A „honvéd“ név eredete. *Gyalai Pál* egyetemi előadásait különösen vonzóvá teszik azon érdekes apróságok, melyekkel ő azokat fűszerezi szokta. Elhunyt és élő jeleseknek nagy részével személyes ismeretségben lévő, miket olyan érdekes dolgokat tud elbeszélni, miket rajta kívül mások alig ismernek. Legutóbbi előadásán a „honvéd“ név

eredetéről főlemlíté, hogy e szót *Kisfaludy Károly* alkotta meg „Az élet korai“ című költeményében, melynek egy sora így hangzik: „Nem csügged s honvéd-tisztjéet teljesíti.“ — Midőn 1848-ban a szabadságharc zászló alá folesküdt katonák elnevezéséről volt szó, a „Landwehr“ szót akarták lefordítani. Ekkor állott elő *Kiss Károly*, az Aurora-kör, később az akadémiának is tagja, s hivatkozva *Kisfaludynak* nevezett költeményére, az új katonákat *honvédnek* nevezte el. — Ugyancsak egyik irodalmi előadásán beszélt *Gyalai*, hogy az első magyar étlapot *Döbrentey Gábor* készítette a nemzeti kaszinóban.

Francia vendégek. *Delibes* Leo francia zeneszerző, ki a mult télen már tett látogatást Budapestben, az idén ismét eljön, hogy jelen legyen a nemzeti színházban „A király mondta“ című dalműve és „Sylvia“ balettje első előadásán. Ezutal a vidékre is ki akar rándulni. *Massenet*, a „Lahorei király“ opera szerzője szintén Budapestre jön művének első előadásakor.

Házasság. *Dr. Kautz Gyula* egyetemi tanár leányát *Mariskát* a napokban vezette oltárhoz *Püspöki Emil* fővárosi fiatal ügyvéd.

Havazás. Az október első napjain hirtelen beköszöntött hideg őszi napok Szilésiában havat is borítottak a hegyekre. E hó 2-án a hegyek közt sürfi havazás volt, s az észak-nyugati szél elhozta mi-hozzánk is a csipős levegőt.

Kagyló-gyűjteményt hozott magával *Tisza Kálmán* miniszterelnök Ostendéből, s a gyűjteményt választó-kerületének, a sepi-szent-györgyi iskolának ajándékozta.

Magyar kereskedők Boszniában. Pécsről mintegy 50 kereskedő ment Boszniába, hogy ott szerencsét próbáljon. Néhányan már vissza is tértek s teljesen meg vannak elégedve üzletük eredményeivel és nem gyözik eléggé áldani a háborút. Eddig még egyiküknek sem történt baja.

A földrajzi tudomány ismert előkelősége *Petermann Ágost*, a legkitünőbb kartographok egyike, kinek térképei annyira el vannak terjedve, öngyilkosság által vetett véget életének Gothában, 56 éves korában.

A belga expedíció Afrikában. A magyar földrajzi társulat kebelében tudvalevőleg mozgalom indult meg, melynek élén *Koburg herceg* és *Haynald* érsek állottak, s mely az afrikai belga expedíció tőlejárta igyekezett előmozditani. Ez expedíció azonban szomorú sorsra jutott. Mint a „Précourseur“ nevű belga lap jeleni, az expedíció a legsebbe kilátásokkal indult meg a földrészt belseje felé, s minden a legjobb rendben ment, mignem oly tájra értek, hol egy bennszülött törzs táborzott. A bennszülöttek fejdelme szívesen fogadta az expedíciót, s egy kecskét küldött ennek ajándéka. A kutatók elfogadták ezt, úgy látszik azonban, nem tudták a vadak azon szokását, hogy a bennszülöttek fejdelmeit udvariaságra viszonzásul előre kellett volna hívniok. E mulasztást a bennszülöttek hadüzenetek tekinték, s midőn a belgák másnap tovább akartak menni, a vadak fegyveresen utjokat állták. Véres harc fejlődött ki, melyben az utazók végre a nyomom szám által leverettek. Hogy megmenekült-e közülök valaki, arról ez óráig mit sem tudni. A belga kormányhoz ez esetről még semmi hír nem érkezett.

A hollandi király házassága. Vilmos király, ki csak egy év óta özvegy, s jelenleg 61 éves, jegyvet váltott a husz éves *Waldeck Emma* hercegnővel. Ez egyenetlen házasságot politikai okokkal magyarázzák. A királynak két fia van, de egyikhez sem lehet kötni sok reményt. Egyik Párisban korhelykedik, a másik igen beteges, a közügyektől tartózkodnak s mint mondják: le is mondták a trónról *Henrik* herceg javára, kinek neve — porosz hercegnő. Apjuk ép azt akarta meggátolni, hogy porosz hercegnő ne kerüljön a hollandi trónra, s egy trónörökös reményében nősült meg.

A romániai vadászatokról a „Vadász- és Versenylapok“ — ban *Feriz* név alatt egy ottidőző érdemes, és mint közleleménye tanuskodik, szelleműs hazánkban, igen érdekes cikkekkel tett közzé, melyek szakszerű értékéről gyakorlati vadászok nagy magasztalással szólnak a mellett, hogy egyes részeiben a leírás természetessége oly humorral is párosult, mely azokat valószéggel aethetika mű színvonalára emeli és így a nagy közönség számára is élvezetessé teszi. Ilyen egyebek közt a *róka* jellemzése, melyet ennélfogva szó szerint bemutatni kívánunk olvasóinknak :

A mi — ugymond *Feriz* — az emberek közt a cigány, az állatok közt a róka ; tolvaj, hazug, nervousus, még ha olyan rongyos is, peckes járásu, — zereci a csemegét, ha hozzá juthat, hanem szükségben esült varmit, döglött libát is megessi, bátran nem mer semmit megtámadni, hanem apróságokat lopni már minden percében kész. A vigásg, kedélyessége pófájára van írva. Ha megöregszik, a cigány a falu kocsijára szorul, a róka pedig rendesen a farkasnyomokra jár, hogy a mit azok elejtenek, ő is jóllakhassék belőle. Mit rhatnék én a rókaról, a mit már mások meg ne irtak volna? hiszen ő a vadászok poesise, a németek egész legendával tisztelték meg, én pedig azzal, hogy életemben ötven darabon felül pusztítottam már el; de hát tehetek én arról, hogy majd minden vadászaton reám jön a róka, hiszen annak azon egyszeri oka van, hogy először is olyan színi ruhám van, mint a fakéreg vagy száradt levél, tehát nem kirívó zöld hajtókás; másodsor mindíg fedett helyre állok, mert a vad ősméri jól az erdőt, a melyben lakik, és gyakorlott szeme már messziről észre veszi, ha valami nem a szokott helyen van; harmadsor meg nem mozdulok helyemről, hanem állok egy fa mellett mint a fa és daczára hogy szenvedélyes dohányzó vagyok, világért nem szivaroznék ott, hol csak gyanitok is, rókát, mert olyan szagló érzéke van, mint a cigánynek, a ki már az utczáról megmondja, hogy „Ily! Nagy uraméknál töltött káposztát főznek.“ Nem érzelgek hát róka komáról többet, hanem bezárom hosszú levelemet azon megjegyzéssel, hogy a ki nagyobbféle vadat akar lóni sorélt, a puskáját embe rül megtöltse. Én rendszeren jó csomó port teszek a 16-os patrónba, arra angolos fagyruval telített dugaszt, még pedig rá ütöm elég erősen, de hogy a por alatt össze ne törjék, azután olyan sórtem van, a miből 7 szem meg egy sorba, és ez épen betölti szorosán; így négy sor, azaz huszonnyolcz szemet teszek egy töltésre, a mikor alig marad annyi helyem, hogy felül vastag papirdugaszt tegyek és rá-gömbölyítsen; no aztán egy ilyen tölténnyel rá is lehet a farkasra nyolczvan lépésnyire, tudom, hogy . . . azaz bír én nem tudok semmit, mert én már hibáztam el négy lépérről is.

800 gr.), Zala-Kis-Kanizsáról név nélkül (egy esomag), Nyir-Acsádról Somogyi Lászlóné (550 gr.), Budapestről Daukos Ferenczné (egy esomag.)

Halálozások.

Elhunytak a közlelbbi napokban: *LANTAY IVÁN*, nyug es. kir. osztrák udvari tiktár, a szabadságharcsban honvédkapitány, 52 éves korában Meranba utazása közben Marburgban, honnan holttestét Budapestre hozták. — *TÓTH ANTAL*, kiérdemült pápa csatában vett részt, s legutóbb a trieszti „Adria“ biztosító társaság aradi vezérigyeise volt, 46 éves korában Békés-Csabán. — *LEITOVICS JENO*, ki sok időt töltött külföldön s legutóbb a török fővárosban üzlete volt, 42 éves korában Konstantinápolyban. — *WEISZ IGNÁC* városi tisztviselő Mező-Turon 21 éves korában. — *ADÁMFALVI BORNEMISSZA BOLDIZSÁRNÉ*, szül. Szerdahelyi Ilona 28 éves korában. — *VAVRIKÉNE* *Thalwieser* *Franciaiska*, Vavrik Béla egri törvényészeki elnök édes anyja, 68 éves korában Egerben. — *BOHUS REZSŐ*, fővárosi igazgató-tanár neje szül. *Majthényi* *Hermína*. — *SZALAY GIZELLA*, özv. *Szalay* *Jánosné* 18 éves leánya Budapestben.

Kitéte, a Mpungu néger-törzs feje.

Az Afrika ismeretlen belsejének felkutatására tett expedíciók, *Livingstone*, *Cameron*, *Stanley* stb. felfedező utjai, sok különös dolgot hoztak napvilágra, melyek között nem a legutolsó egyike az a szakál, a melyet ezutal egy néger törzs főnökének állán olvasóinknak bemutatunk.

A Mpungu négernek országa Középfrikában fekszik, a Luabala folyó mellett, melynek ugyanazonos voltát Afrika legnagyobb vizével, a Congoval, *Stanley* derítette föl utolsó híres utjában.

E törzsnek a főnöke, *Kitéte*, visel olyan szakált, a melyhez hasonló aligha láttak még Európában, pedig ugyan itt is sokféle alakban láthatni e férfi diszt, hol ingyen, hol pénzért mutogatva. *Kitéte* főnök szakála két felől az arczon le van borotválva, csak az áll hegyén van meghagyva a szőr, de ez azután kárpótol a többi hiányért. Hosszu varcosba fonva, végén szines kövekkel és csigákkal, lelóg egész övig, egyenesen és mereven, mint valami óriási dugóhúzó. Erdemesnek tartottuk bemutatni képbén is, mint nem mindennapi kuriózumot.

Szerkesztői mondanivaló.

Budapest. Cs. J. A korszellemhez irt ódaja nagy hangu, de vékony tartalmu. Összebord benne *Prometheus*, *Gigast*, „erő és anyagot“, de mind ebből mit sem tud kihozni. A másik akkra csinosabb, de tartalomra semmitvel sem jobb.

Amarsanth. Bordala igazán borzaszó. Fejfájás mámorban őszszehordott zugyvalék. A busu-dal sokkal csinosabb. Van benne hangulat, de hosszura van nyújtva, néha kirókálnak a rhytmusból s a refrain sem mindíg talál az előző sorhoz.

Ruscsuk. Sz. Gy. A sebesültek számára küldött csomag szállító-levélét már megkaptuk; a csomagot magát a vánházától — csak a szokásos vizsgálat után — hozhatjuk el.

A kit a sors üldöz — annak a verse nem válik be a Vasárnapi Ujságba.

SAKKJÁTÉK.
983. sz. f. Csipkés Árpádtól (Kolozvárt),
SÁK.
8
7
6
5
4
3
2
1
a b c d Világos e f g h
Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

A 978. számú feladvány megfejtése.
Vész J. Á-tól.
Megfejtés.
Világos. Sítét.
1. H44—e6 . . . . . F41—f3: (a)
2. He6—f4 + ... Kf5—e4 :
3. Fe7—e5 + ... Ke4—f4 :
4. Fe5—e3 matt.
1. . . . . c6—e5
2. Be8—d8 . . . . . Kd5—e6
3. Be4—b4 + ... Fd1—f3 :
4. Bd8—d6 matt.
Helyesen fejtették meg: *Vasprémben Fülöp József, Gelszer Zsigmond, Sárospatakon Gérecz Károly és Stern Albert.* *Kolozvárt* *Ospkés Árpád, Tatán Bláhy Ottó, Sackcsfehérvárt* *Krécsy Béla, Budapestben* *K. J. és F. H. A pesti sakk-kör.*
Rövid értesítések: *Kolozvár:* Cs. Á. A hármának mellékejtése van.

HETI-NAPTÁR. Szept. hó.

Nap	Katolikuss és protestans	Göög Orosz	izraelita
6 Y F 17 Olyasövén.	F 16 Emil	24 A 16 Thekla	9
7 H Justina	Juszt 25 Fruzina	26 Prokna	10 Jam kip.
8 K Brigitta	Pelagja 26 János	27 János	11 Abadiás
9 S Dénes, Földes	Földes 27 Kálszt 12		
10 C Borg. Ferencz	Gedő 28 Kariton	13 Ábdén.	
11 P Filoména	Burkhard 29 Cyriacus	14	
12 S Miksa püsp. v. Szerafin	30 Gergely püs 15 S., s. ü.		

Hold változásai. ☾ Utolsó negyed 19-én 8 óra 26 percz regg.

Tartalom: Makart János (arczkép és képpel). — A pályafutók. — Orosz dolgok. — Rabvilág. — Az aghán és angol viszály. — Párisi különöségek. — A főhadiszállás Bosznia-Szerajban (képpel). — Egyveleg. — **Meléklet:** A miszkolci vész (képpel). — A magláji hősről. — Az izletalapis Amerikában. — Egy „Alexis“-baka harczerí elnyevei. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Mi ujság. — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.** (L. Egyetem-tér 6. sz.)

A „Vasárnapi Ujság“-ra

folyvást elő lehet fizetni a következő feltételek mellett negyedévre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok . . . 3 frt — kr.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a **Háboru-Kronikával együtt** . . . 3 frt 50 kr.
Csupán a Vasárnapi Ujság . . . . . 2 frt — kr.
A Vasárnapi Ujság a **Háboru-Kronikával együtt** . . . . . 2 frt 50 kr.

■ ■ ■ **A Háboru-Kronika** című képes mellékletünk, mely a háboru s az ennek utódjátékát képező katonai műveletek befejeztével „**Világ-Kronika**“ címmel az eddigi terjedelemben, szintén hetenként egy ioen s képekkel fog megjelenni, előfizetők negyedévre 50 kr., félve 1 frt, egész évre 3 frt pótdíj mellett kaphatják meg. E mellékletet minden előfizetőnk arra az időre rendelheti meg, a melyre a főtápra beküldött előfizetés szál. ■ ■ ■

■ ■ ■ **A „Háboru-Kronika“ 1877. évi folyamára még folyvást megrendelhető 1 frt 40 kr-álla; az 1878. január-juniusi félévi folyam 1 frt-álla.**

■ ■ ■ **„Háboru-Kronika“ 1878. július—decemberi folyamát, mely boszniai hadjárat eseményeit tárgyalja, előfizetők 1 frt-ért rendelhetik meg.**

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

My határozat... 10 krajczár... 15 krajczár...

HIRDETESEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdtetményeket elfogad...

A FRANKLIN-TÁRSULAT

Falusi Könyvtár.

- Egy-egy kötet füzve 50 kr. 1. Magyar méhészeti... 2. Gyges Mari... 3. Takarmány-növények...

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában...

Jeles írók iskolai tára

ARANY JÁNOS BALLADÁI.

Magyarítja GREGUSS ÁGOST. Ara füzve 50 kr.

CORIOLANUS.

Írta William Shakespeare, fordította Petőfi Sándor.

NÉVY LÁSZLÓ tanár.

BALLADÁK ÉS ROMÁNCZOK.

HEINRICH GUSZTÁV.

ELSŐ RÉSZ: Bevezetés. — Bürger. — Goethe. Ara füzve 70 kr.

E vállalat középiskoláink irodalmi oktatásának emelését célozza...

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

NAPTÁRAK

- ISTVÁN BACSI NAPTÁRA. XXIV-ik évfolyam. Füzve 50 kr. PROTETÁNS UJ KÉPES NAPTÁR. XXV. évfolyam... FALUSI GAZDA NAPTÁRA. XV. évfolyam... IDÉRCZ NAPTÁR. XVIII. évfolyam...

Csász. kir. szabadalommal és porosz királyi miniszt. jóváhagyással.

Dr. BORCHARDT illatos növény-szappana, a testbőr szépségére és jobbtartására...

Dr. SUNIN de BOUTEMARD zamatos fogszappana... Dr. BÉRINGERUER fü-gyékér-hajolaja...

Óvás! Borchardt illatos növény-szappanjának Dr. Borchardt íratott hamisításaitól...

Gépgyár és vas-öntöde eladása.

Családi körülmények miatt egy 22 év óta a legjobb eredménytől kisért gépgyár és vas-öntöde...

Dr. Patison köszvény-gyapötja

enyhíti azonnal és gyorsan gyógyítja a csúsz és köszvény minden fajtáját...

A FRANKLIN-TÁRSULAT

Népszerű Ismeretű Könyvek száma.

SCHATTER GYULA. Az 5-ik német kiadás után fordította a hazai viszonyokhoz alkalm-zottan átdolgozta Dr. TOLDY LÁSZLÓ.

Ezen irodalmunkban mindenestre hűségpolgármert pártlanul néz 4 kötetből áll. (I. kötet. Földrajz, 247 lap... II. kötet. Világtörténelem és hitregények, 269 lap...)

Az okszerű gazdálkodás alapelvei.

Kezdő- és kis-birtokosok számára. Válogatott források nyomán számos ábrával.

KUBINYI LAJOS. Ara füzve 1 frt 60 kr.

Cseplő-gépek... Mayfarth F. és Társa gépgyára M.m. Frankfurtban.

Arcz-küteg... Rottmanner J. féle szepitővíz által. Fekete pontok...

A nagy tűzvész Lincolnban. mely az első angol britanizált gyári tüzvész...

FUTRI KATA. Helm Klementina műve után magyarította EMILIA. A NEVELENEK. Elbeszélések és rajzok.

A TISZTELT HÖLGYVILÁGNAK.

A Grands Magasins du Printemps Párisban, tisztelettel tudatják, hogy valamennyi új kelme az őszi és téli ivadra immár megérkezett.

Az általános tárgy-jegyzék francia és német nyelven éppen most jelent meg és mindenkinek ingyen és bérmentve megküldetik. Sziveskedjenek az illetők ez iránt bérmentes levélben a következő helyre fordulni: Grands Magasins du Printemps, 70, Boulevard Haussmann.

5 frt bevásárlás után 1 valódi bőrszékény. 10 „ 1 Crepp de Chine női nyakkendő. **Ingyen!!** 25 frt bevásárlás után 1 angol színes v. fehér abrosz 60 „ 1 Princess-ruha.

!!! Meglepetően olcsó eladás!!!

Csak 37 napig!

Csak 37 napig!

A bekövetkező őszi és téli idényre!

A bekövetkező őszi és téli idényre!

A n. é. vevő közönséghez! — Mult hirdetésben jelzett angol és amerikai kiállítók áruiknak megvételre oly kitünően sikerült, hogy magam is meglepettem, így előre meg vagyok győződve, igen t. vásárlóimnak jelen hirdetésben elősorolt tárgyakban, nemcsak az áruk olcsósága, hanem azok jóssága által is teljes elismerésüket megnyerhetni, egyrészt olcsón vehettem, miután a t. kiállítók a haza-szállítást restelik, másrészt pedig az import majdnem semmibe került.

Magamat a n. é. közönség kedvére ajánlom, egész tisztelettel

Ifj. Eibisch Zsigmond,
a „Proféta”-hoz.

Székesfehérvár, 1878. szeptember hó.

Leltári kivonat: Dívatkelme. azelőtt most		Chiffonok. azelőtt most		helyett csak				
5000 r. Marsalla	55-15	1000 vég 30 rőfös 1/2 Chiffon	9.50 5.65	1 drb. finom Chiffon ing	2.80 1.25			
6000 r. Rosina	63-17	300 „ 30 „ Madapolan Chiffon	12.25 6.25	1 „ legfin. Madapolan Chiffon ing	3.80 1.50			
6500 „ Angot Cheviott	65-20	1200 „ 30 „ igen finom Chiffon	15.25 7.65	1 „ sileziái gyolcs alsó nadrág	1.50-65			
4000 „ Poide Chaver sima	70-25	400 „ 30 „ „ legfin. Angot Chiffon	17.50 8.50	1 „ egész nagy trübi gyolcs alsó nadrág	1.80-75			
10000 „ igen finom fekete Lüszer	65-25	78 „ 30 „ 1/2 angol Chiffon paplan-, lepedők- és ágyminték	22.50 10.50	1 „ nagy molinos alsó nadrág	1.80-90			
3500 „ igen finom 1/4 fekete Cachimir	55-33			1 „ amerikai börgyolcs alsó nadrág	2.20 1.-			
Finom Terom és Ferdinand Clothjainra figyelemet a t. vevők:		Színes és fehér abroszok. azelőtt most		Selymek, potom áron. helyett csak				
3000 r. Ripz fekete és színes	95-32	1 drb. 1/2 amerikai abrosz minden színben	1.10-80	5000 rőf fekete noblesse selyem	2.25-85			
2500 „ 1/2 igen finom fekete Terno	1.30-45	1 „ 1/2 damasc. szín. new-yorki szövet	2.50 1.20	4000 „ legnehezebb noblesse selyem	3.25 1.25			
3000 „ 1/2 finomabb kánavász	1.50-65	1 „ 1/2 damascirozott minden színben	2.10 1.50	3500 „ Signoria selyem	4.50 1.50			
2000 „ 1/2 még finomabb	1.80-75	1 „ 1/2 damascirozott abrosz fehér	3.50 1.80	3000 „ Gros Grain Fayl	3.80 1.50			
1000 „ igen finom Ferdinand Cloth	2.25-85	1 „ 1/2 londoni szírvás	2.80 1.50	2000 „ Gros de Neapel	4.20 1.65			
800 „ legfinomabb Alapin	3.20 1.20	1 „ 1/2 ugyanaz fehér	3.60 1.80	3000 „ Angol Fayl	6.50 1.95			
1000 „ Italia Cloth fényfelnyel	1.20-55	6 „ fehér Brazíliai salvéta	2.60 1.40	Színes selyem, fültűnő olcsó áron.				
800 „ Cloth de Anglais fényfelnyel	1.50-65	6 „ manchesteri salvéta	2.90 1.65	1500 rőf Fayl Gros Grain szürke	3.50-95			
Moskalmék. azelőtt most		6 „ windsori damast	2.80 1.95	1 „ Poil di Chever minden színben	7.80 2.05			
3200 r. Karlon	25-15	Fehér és színes zsebkendők feltűnő jelvények. helyett csak		5000 rőf csipkefüggöny	45-21			
2800 „ Angot Creton	30-17	6 drb. fehér félezárna zsebkendő	36-43	2000 „ jobb fajta	55-28			
2500 „ legjobb new-yorki Madapolan	35-20	6 „ „ félezár. sebk. szín. széllel	39-45	2000 „ valódi hagai quipur csikó	1.80-50			
5000 „ színes Piquetok	58-25	6 „ „ rumburgi zsebkendő	1.84-95	3500 „ 1/2 széles val. amsterd. csipke	3.50-65			
3000 „ Oxfort Angliai	35-15	6 „ „ jobbajta	2.50 1.25	Paplan-raktár. csak				
3000 „ Oxfort P. Egatta	42-18	6 „ „ egészen finom zsebkendő	3-1.50	1 drb. gyermek Creton paplan	70-70			
4500 „ Oxfort Jolley	48-22	6 „ „ festő ezérna zsebkendő	2.10 1.05	1 „ „ török	90-90			
6000 „ szegedi festő	48-22	6 „ „ finom Foulard zsebkendő	2.20 1.10	1 „ „ Cachmir	1.10			
5000 „ angol butor-karton virágos	60-25	6 „ „ angol bat st zsebkendő	2.50 1.15	1 „ „ nagyobb	1.40			
9000 „ török Creton matt és fényes függönynek	58-95	6 „ „ valódi Glas battist	3.90 1.45	1 „ „ nagy Creton paplan	1.65			
Kanávaszon. azelőtt most		Uri és női fehérnára neműből leszállított árak. helyett csak		1 „ „ egész nagy paplan	1.90			
3000 vég 30 rőfös amerikai kanavász	6.50 2.85	1 drb. finom Corsett	2.40-95	1 „ „ 2/3 török paplan	2.25			
2500 „ Molino kanavász	6.90 3.20	1 „ „ egész himzett	2.80 1.35	1 „ „ 1/2 Cachmir paplan minden színben	3.50			
4000 „ rózsaszín	7.50 3.75	1 „ „ igen finom Angot himzett	4.80 1.80	Arak:				
3500 „ rumburgi kanavász	9.50 5.95	1 „ „ finom női ing	2.40-95	Malátá-kivonat egészösségi sör egy palack 60 kr. 11 pal. 6 frt. 28 pal. 15 frt. 58 pal. 30 frt. — 1/2 kilo malátá-csokoládé I. 2 frt 40 kr., 1/4 kilo I. 1 frt 30 kr., 1/2 kilo 70 kr. II. 1/2 kilo 1 frt 60 kr., 1/4 kilo 90 kr., 1/2 kilo 1 frt. III. 1/2 kilo 1 frt. Malátá-honon I. 2 csokó 60 kr. 30 és 15 kr. — Gyermekpaplan Malátá-kivonat I. 1 üveges 60 kr. vagy 60 kr. Ezzel malátá-fürdő 80 kr. Malátá-kivonat: üvege-e 1 frt, kisebb 60 kr. Malátászappan 80, 60, 40 és 20 kr. Nagyon megrendelésnél megfelelő engedmény. — A csomagolás legolcsóbban számítottatik.	1 „ „ himzett női ing	2.80 1.35	1 „ „ 1/2 angol kiállítási cikk	helyett csak
1600 „ finom Damast Gradl	15.80 7.80	1 „ „ egész finom himzett női ing	3.40 1.50	1 drb. berlini gyapjú női nyakkendő	05			
Bátorkodó gyolcsainra a tevő közönséget figyelemztetni.		1 „ „ finom női ing	2.40-95	1 „ „ török Broch kendő	03			
Gyolcsok. azelőtt most		1 „ „ himzett női ing	2.80 1.35	1 „ „ selyem Broch kendő	10			
3000 vég 1/20 rőfös steinbergi gyolcs	5.70 3.70	1 „ „ egész finom himzett női ing	4.80 1.80	1 „ „ elefántcsont garnitúr	1.50-15			
3500 „ 30 „ v. sziléz. „ tisztá ezérna	7.50 4.40	1 „ „ Angot ing szalaggal	4.80 1.80	1 „ „ pár férfi harisnya	1.30-15			
5000 „ 30 „ v. sziléz. „ tisztá ezérna	11.50 5.95	1 „ „ fehér fin. alsószoknya fodoral.	3.50 1.50	1 „ „ igen finom	1.80-25			
3000 „ 1/20 rőfös felérítetlen rumburgi saját gyártmány	14.50 7.50	1 „ „ ang. divatú alsószoknya fod.	4.50 1.95	1 „ „ Angot ing	1.50-70			
2000 „ amerikai börgyolcs 1/2	11.50 5.10	1 „ „ new-yorki himzett alsósz.	7.80 2.80	1 „ „ selyem ing	1.50-15			
4000 „ ugyanaz 1/2	13.60 6.95	1 „ „ igen fin. színes alsósz. fodor. al.	7.50 2.75	1 „ „ Madapolan színes ing	2.10-90			
2500 „ finomabb 1/2	15.80 7.80	1 „ „ Chiffon alsó nadrág nagyobb	80-40	1 „ „ színes Zephir ing	4.50 1.45			
Finom gyolcsok uri fehérneműkre. azelőtt most		1 „ „ Chiffon alsó nadrág	1.70-70	1 „ „ val. bőr rumburgi	16.50 7.50			
800 vég 1/20 rőfös Hollandi gyolcs	11.50 5.45	1 „ „ himz. alsó nadrág nők számára	1.70-70	1 „ „ 1/20 rőfös rumburgi	18.20 9.50			
700 „ 30 „ Hollandi	14.70 7.50	1 „ „ egész nagy himzett alsó nadrág	2.90-90	1 „ „ georgsv. rumb. gyolcs 29-	16.50 11			
400 „ 30 „ 1/2 Geas gyolcs	8.50 4.50	Uri neműk: helyett csak		1 „ „ legnehez. rumburgi 75-	33.50 11			
1500 „ 30 „ valódi Creas	11.50 5.95	1 drb. brazíliai oxford ing	1.75-75	2000 drb. 18/4 angol plaid 22 frt helyett 5 frt 75 kr. 3000 méter teli gyapjuszövetek rőfje 5 frt 25 kr. helyett 2 frt 40 kr.				
600 „ 30 „ egész finom	16.70 7.80	1 „ „ valódi angol oxford ing	2.50-90	A bekövetkező őszi és téli idényre csak 37 napig.				
3700 „ 30 „ val. bőr rumburgi	16.50 7.50	1 „ „ igen finom amerikai oxford ing	2.90 1.20	Mössmer József				
1000 „ 1/20 rőfös rumburgi	18.20 9.50	1 „ „ francia oxf. ing párisi szövetű	4.50 1.70	rumburgi vászon raktára				
400 „ 30 „ georgsv. rumb. gyolcs 29-	16.50 11	1 „ „ finom Creton ing	1.50-70	a „menyasszonyhoz”				
250 „ 64 „ legnehez. rumburgi 75-	33.50 11	1 „ „ nagyobb Creton ing	2.10-90	Budapest, koronaherceg (uri) utca, 10. sz., a zsidóbar-utca sarkán.				

ELÁRUSÍTÓKNAK
egy igen kevérdő ezikk minden költség nélkül eladására, minden rendbeli férfiak keresetnek. — Irásbeli tudakozásokat B. K. 500 alatt közvetlenül Harsenstain és Vogler Bécsben. 4830

Magas fokú tudóvész

a Hoff-féle süritett malátá-kivonat által enyhítetik, a fájdalom igen mérsékelve, a beteges, maga a gyógyulásnak lehetőleg előkészítve lesz.

Elismerő iratok.
Hoff János, es. k. udv. szállítóknak, Bécs, Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.

Fájdalmas volt rám nézve, leányomat annyira szenvedni látni; a legrosszabbra el voltam készülve. Egészen az a kép, melyet mellbajban elhunyó anyja mutatói, semmi reményt nem nyujtva a gyógyításra. Ekkor az ön csodálatos malátá-kivonatához folyamodtam. — Most hálaistennek, egészségem, és még tengeri utazásra is vállalkozott, stb. Dr. Sporer, eszék. kir. kormányzó tanácsos, Abba-zsiában.

Malátá-gyártmányainak (malátá-kivonat-egészösségi sör, malátá-csokoládé, malátá-mellzúdkorkák) készítésénél teljes gyógyulást; a gyomor-fájdalomtól mentve van s az idegek megerősödve lettek.

Klewer G. Berlinben, Louisen-Ufer 1/d.

Arak:
Malátá-kivonat egészösségi sör egy palack 60 kr. 11 pal. 6 frt. 28 pal. 15 frt. 58 pal. 30 frt. — 1/2 kilo malátá-csokoládé I. 2 frt 40 kr., 1/4 kilo I. 1 frt 30 kr., 1/2 kilo 70 kr. II. 1/2 kilo 1 frt 60 kr., 1/4 kilo 90 kr., 1/2 kilo 1 frt. III. 1/2 kilo 1 frt. Malátá-honon I. 2 csokó 60 kr. 30 és 15 kr. — Gyermekpaplan Malátá-kivonat I. 1 üveges 60 kr. vagy 60 kr. Ezzel malátá-fürdő 80 kr. Malátá-kivonat: üvege-e 1 frt, kisebb 60 kr. Malátászappan 80, 60, 40 és 20 kr. Nagyon megrendelésnél megfelelő engedmény. — A csomagolás legolcsóbban számítottatik.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre 12 frt félre 6 „ Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG:** egész évre 8 frt félre 4 „ Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK:** egész évre 6 frt félre 3 „

41-dik szám. 1878. BUDAPEST, OKTÓBER 13. XXV. évfolyam

SIR ALI KHÁN.

A z a férfi, kinek ama, mindenesetre a kétértékű kintetés jutott, hogy a kihívó keztyűt dohjon a britek lábához s megújítsa a harcot Anglia és Afghanistan között, — 1825-ben született.

Atyja Doszt Mohammed khán épen azon évben ült a kabuli trónra, és a Barkzi-család ama nagyszámú hercegei közé tartozott, kik az India éjszakán uralkodó sikh-ekkel folytatott küzdelmekben megacézódva, a minden keletivel veleszületett ravaszág és cselszövés nagyobb adaga által tüntek föl.

Doszt Mohammed khán, mint az a soknejű ázsiai fejedelmek helyzetében más-ként nem is képzelhető, gazdagon volt megáldva gyermekekkel. Atyja volt több mint tizenhat fiúnak s talán kétegyri leánynak, kikről azonban az orientális életrajzírok az ott uralkodó illemi tekintetekből nem szoktak említést tenni.

E férfi sarjadékok legidősbjei voltak az első házasságból származott fiuk. Sir Ali, ki az ifjabb fiakból való, atyja egyik későbbi nejétől származott és pedig, ha jól vagyunk értesülve, egy éjszak-herati Hezare-főnök leányától. Ifjúságát, mint minden afghán herceg, ő is fegyverforgatással, lovaglással, vadászattal, czéllövessel tölté el; tanulással nem igen foglalkozott s egész tudománya legfeljebb egy közpszerű fogalmazásu persa levél megírására s a vallásos nevelésben elkerülhetlenül szükséges dolgok ismeretére terjed.

Daczára hogy ifjabb fiai közé tartozott atyjának, Doszt Mohammed khán az idősebb fiuk trónöröklési jogának mellőzésével mégis már jó eleve őt nevezte ki utódjának. Mint atyja kedvence, ritkán távozott el annak oldaláról, s nem egy sajtáságot, fájdalom, nem épen a legjobbakat, tanulta el atyjának.

Már zsenge korában ki levén téve testvérei irigységének s bevonatván az ebből származó viszálykodásokba, — már mint serdülő ifjú nagy előmenetelt tett az ármánykodások iskolájában s természetesen már ez időben is föltötte gyanakodó

SIR ALI KHÁN.

Mössmer József
rumburgi vászon raktára
a „menyasszonyhoz”

Budapest, koronaherceg (uri) utca, 10. sz., a zsidóbar-utca sarkán.

ajánlja gazdagon felszerelt raktárát a legjobb fajta rumburgi, irlandi, hollandi, orosz, fonal és lepedő-vásznakból; asztali készletekből 6, 12 és 24 személyre, ágyneműkből, csinavat-, jaquard-, damaszt-, gradl- és kávé-abroszokból, törülközők, angol és francia battiszt, valamint sziléziai és irlandi vászon-zsebkendők, függönyök, asztal- és ágyminték, kanell-, takarókból, szinór-, piqué- és színes ruha-barketekből, flanel-, wadmoll-, chiffon, angol shirting és oxfordból. Nagy raktár kész női és férfi-ingekből, nadrágok, corsettek, alsó-szoknyák, lepedők, párnák, harisnyák- és kaperálból, himzett vászon- és battiszt szélekből, betétek, csipkék-, kizelők- és gallérből, valamint teljes gyermek-félszerelésekből.

Kihazásítási készletek, minden nagyságban a legjobban eszközöltettek. Az árak a legolcsóbbak valamennyi ismert szállás czégekéi között, a hol jó és nehéz vászon adatik.

Arjegyzékek kívánatra megküldetnek s vidéki megrendelések utánvét mellett azonnal a legpontosabban teljesítetnek. 4833/4

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható

English-Hungarian Dictionary.

Angol-Magyar szótár.

Ita

BIZONYFY FERENCZ.

32 nagy 8-rétű iv. Ára füzve 4 frt. Francia félbörkötésben 11 4.80.

Kiadja és nyomatja Franklin-Társulat Budapesten, egyetem-utca 4-ik szám.

Hajfonatokat

tiszta, valódi emberhajból, 80 centiméter hosszukak a kövtekező bálmulatos olcsó árakon: 2 frt-től, 2 frt 50 kr., 3 frt, 4 egész 5 frt-ig a legpompasabbakat, ajánl egyedül és kizárólag az I. budapesti rajmunka-gyár,

Löwenbeim J.
Budapest, VII., kismező-utca 30. szám.

Vidéki megrendelések pontos és lelkiismeretesen, utánvét mellett, beküldött hajminta szerint. 4818